

hytteliv

52 SIDER
HYTTER MED
INSPIRERENDE
UTEROM

WINTERHYTTER MED HERLIGE UTEROM

DRENERING
Slik gjør du det

LAG SELV
Rustikk speilramme

BYTTE VINDUER?
Gode valg for
sjø- og fjellhytter

Fiks opp
SOVEROMMET

CINDERELLAECO.COM

Cinderella®
Forbrenningstoiletter

Få tilbudene rett i innboksen før

HYTTEMESSEN

Møt oss på Hellerudsletta, Oslo, 25.-27. april! Meld deg på nyhetsbrevet og få messetilbudene før messen starter!

SKANN QR-KODEN

Åpne kameraet på telefonen, skann QR-koden og meld deg på nyhetsbrevet. Da får du tilbud og kampanjer rett i innboksen!

Foto: Getty Images

*Messepriser på forbrennings-
toaletter og tilbehør!*

Classic får
du kun kjøpt
hos oss

CINDERELLA CLASSIC
Strømodell, vår klassiker!

**CINDERELLA
PREMIUM**
Strømodell

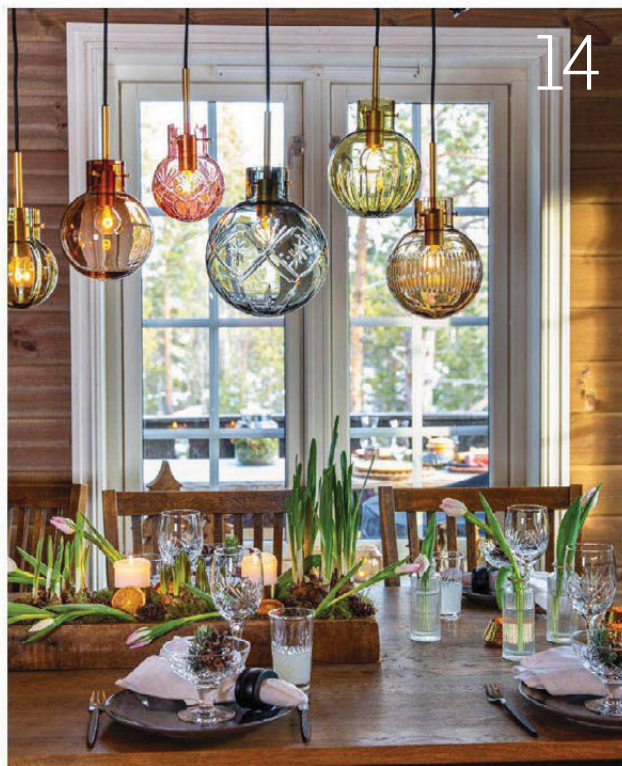
**CINDERELLA
COMFORT**
Strømodell

**CINDERELLA
FREEDOM**
Gassmodell

3–2025 | INNHOLD

FORSIDEFOTO: LISE M. STANG-JACOBSEN

Vårlig oppdekning: Friske tulipaner og sollyset som fanges så fint i krystallkulene som henger over bordet hos Charlotte og Glenn på Nesfjellet.

HYTTEBESØK

- 14 MED HJERTE FOR UTEPLASSEN.** Charlotte og Glenn er mer ute enn inne når de er på hytta.
- 36 HYTTE MED IDENTITET.** I den nye hytta i Uvdal, fikk gamle arvemøbler bli med inn i nye omgivelser.
- 50 HEKTA PÅ HULDREBU.** Går det an å stormforelske seg i ei hytte? Å jo da!
- 68 DANSER PÅ HYTTEBORDET.** Familiehytta er blitt et sosialt samlingssted.

NYTTIG

- 28 DEN VIKTIGE DRENERINGEN.** Det viktig å reparere, men like viktig er det å forebygge ny fuktinntrenging.
- 32 GODT GREP OM GAMMEL GRUNNMUR.** Vær varsom med moderne metoder.

INSPIRASJON

- 48 RUSTIKK SPEILRAMME.** Gi speilet et nytt uttrykk.
- 62 BRENNENDE KJÆRLIGHET.** At grua i Bellestugu skulle bevares, var Kjersti aldri i tvil om.
- 82 NYE VINDUER KAN FORT LØNNE SEG.** Økt komfort og redusert strømbruk.
- 86 ENKLE FISKERETTER.** Fristende gryter med havets smaker.
- 92 SITRONFRISK KRØNSJ.** Klassisk formkake hvor det syrlige møter det søte.

EKSPERTHJELP

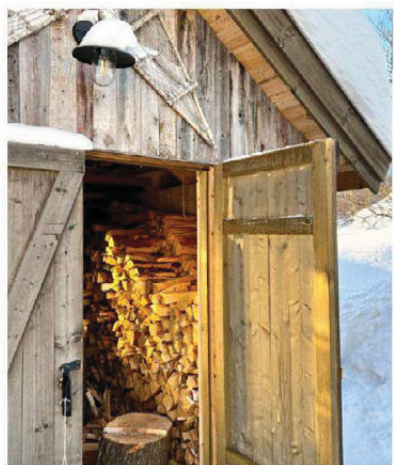
- 96 NY VRI PÅ SOVEROMMET.** Interiørdesigner Siv Brennes tips til smarte soveplasser og oppbevaring.
- 100 VI SPØR EKSPERTENE.** Maur i hytta – hva gjør vi?
- 104 SPØR JURISTEN.** Advokat Harald Ramm svarer.

FASTE SIDER

- 4 VELKOMMEN**
- 9 SMÅNYTT**
- 94 MÅNEDENS KRYSSORD**
- 108 LESERNES HYTTTELIV**
- 114 NESTE UTGAVE**

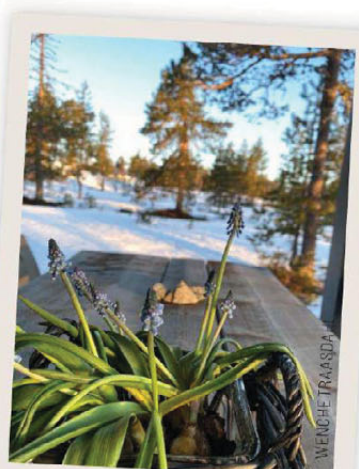
50

Peiskos i Huldrebu:
Med ny innsats, blir det god varme i hytta til mor og datter ved Markosvatnet.

36

Vakker vedbod: Å se ut på boden han har snekret med hjelp fra gode venner, kan Per kose seg med på hytta i Uvdal.

Nei, nå rigger vi oss til ute, dere. Vi er jo tross alt i vårmånedens mars! Himmelen blåner og sola tar, jo! I hvert fall litt når jeg vender snuten og godviljen til. Det begynner å tære på snøfonnene utenfor hytta, men en liten runde med spaden må også til for å få gravd frem sittebenken på plattingen.

For det gjelder å være forberedt, så vi bare kan slenge ut noen skinnfeller på benken og fyre opp bålpanna når vi er tilbake fra skitur. Det knitrende bålet luner akkurat såpass at vi kan grille pølser eller annet snadder, nyte noe godt i koppen og få med oss solnedgangen før vi trekker inn i den varme hytta.

Men trenger vi å gå inn, da? Charlotte og Glenn på Nesbyen er to friskuser som nyter utelivet året rundt med utepeis, pizzaovn og utekino rett utenfor hytteveggen. For ikke å snakke om lure måter å oppbevare ved på, som de har snekret selv. Vakkert, er det, rett og slett! Og hos Ina og Jon Arild på Trysil har de en raus platting med et solid langbord som er perfekt når en haug med glade afterski-gjester stikker innom. Det er bare å la seg inspirere.

«Vakkert
er det,
rett og slett.»

Wenche

Innholdsansvarlig Wenche Traasdahl
wenche.traasdahl@egmont.com

NYHET! JAC E30X

Norges kuleste kompaktbil

JAC
jacmotors.no

Lanseringskampanje fra

219.900,-

Nå lanseres JAC E30X! Prisgunstig og romslig kompaktbil med stor Nordic Edition-pakke – perfekt for både komfort og praktisk bruk!

Høyt utstyrsnivå | 15,6" skjerm | 374 km rekkevidde | Rask levering
41/51,5kW batteri | 310l bagasjerom | jacmotors.no

Det lønner seg å ABONNERE!

✓ TILGANG TIL VÅRE EKSPERTER

Arkitekt, interiørdesigner og jurist

+ Les Hytteliv GRATIS
i appen Flipp

Ønsker du å lese Hytteliv digitalt, kan du som abonnent gjøre det gjennom appen **Flipp** – helt uten ekstra kostnad. Her kan du bla deg gjennom hver utgave på telefon eller iPad. Registrer deg på **flipp.no/solo** for å få tilgang til Hytteliv i Flipp. I Flipp kan du også kjøpe tilgang til alle Story House sine magasiner, nemlig 50 av Norges mest leste og populære blader og tegneserier! Full tilgang koster ordinært kr 129, men som Hyttelivabonnent betaler du kun **kr 29**.

Gå inn på bladkiosken.no eller scan
qr-koden og få et godt tilbud på abonnement

REDAKTØR: Kriss Daatland
kriss.daatland@egmont.com

INNHOIDSANSVARLIG: Wenche Traasdahl
wenche.traasdahl@egmont.com

AD: Anne-Bet Dønnem
anne-bet.donnem@egmont.com

ANSVARLIG REDAKTØR/DIREKTØR: Marianne Gram

KONTAKT

Besøksadresse: Nydalsveien 12 A

Postadresse: Hytteliv
Pb. 4980 Nydalen, 0441 Oslo

E-post: hytteliv@egmont.com

Nettside: hytteliv.no

VIKTIG INFORMASJON OM ABONNEMENT!

Bli abonnent på: **bladkiosken.no**
På **minsider.egmont.no** kan du enkelt se på
og administrere ditt abonnement.

KUNDESERVICE

Tlf. hverdager 08-16: 22 58 58 10

abo-hytteliv@egmont.com

Fint om du har ditt kundennummer klart ved henvendelse
til oss. Abonnementet løper til du sier det opp.

Abonnementspriser: 1 år (11 nr) kr 706
2 år (22 nr) kr 1143 (pristillegg utenfor Norden)

ANNONSESALG

Ad.adventure AS
christian@ad-venture.no

Annonsekoordinator: Elisabeth Haugerud
tlf. 469 48 682
elisabeth.haugerud@egmont.com

MARKEDSAVDELING

Markedsansvarlig: Lene M. Haanes Ingier,
lene.haanes.ingier@egmont.com

TRYKK

Egmont Printing Service
ISSN-nr.: 0332-6772

Tekst, bilder og tegninger kan bare gjengis etter tillatelse fra redaktøren. Redaksjonen tar ikke ansvar for artikler og bilder vi får tilsendt uoppfordret. Bruk av tekst og bilder i bladet skjer bare i henhold til våre generelle vilkår for rettigheter av stoff. Dette gjelder både om det honoreres eller ikke. Vi forbeholder oss retten til å lagre og utgi stoffet i elektronisk form, herunder via internett. Artikkeforfattere kan imidlertid, etter avtale, reservere seg mot dette.

**story
house**
EGMONT

Følg oss på facebook og instagram

Les inspirerende saker, få tips, del
øyeblikk og delta i diskusjoner på vår
facebookside og i gruppene:

- ▶ Hytter uten strøm og vann
- ▶ Hyttelivgruppa
- ▶ Inspirerende hytteinteriør
- ▶ Vi som har hytte ved sjøen

@veslaboffesen

@tytingtutta

Se de fineste
bildene og få tips
om kontoene
vi elsker å følge!

Baderom for livet
– siden 1962

NYHET
Listdør

SVEDBERGS
svedbergs.no

FORBRENNINGSTOALETT SUNWIND EL-DORADO

- en komfortabel og pålitelig toalettløsning

Med El-dorado forbrenningstoalett tar vi hyttekomforten ett skritt lenger. Hygiene og brukervennlighet er blant de største fordelene til dette toalettet. Etter en ukes bruk sitter du kun igjen med en kopp aske!

Hygienisk og brukervennlig

Enkel tømming, kun aske som sluttprodukt

Trenger ikke vann eller avløp, tillatt overalt

Høy kapasitet, inntil 12 personer per døgn

Enkelt å installere

Energieffektivt med lukket forbrenningskammer

NÅ PÅ KAMPANJE: -15% RABATT PÅ ALLE FORBRENNINGSTOALETTER OG TILBEHØR
Benytt rabattkoden: **El-dorado15** på www.sunwind.no

KAMPANJE

El-dorado Plus NÅ **21 249,-**

KAMPANJE

El-dorado Pro NÅ **25 499,-**

Leveres nå med balansert ventilasjon som ikke henter luft fra rommet!

SUNWIND
ENJOY your spare time

Kampanjen er gyldig fra 17.03. til 01.04.

TEKST: ANN MERETE SLÅTTLAND
FOTO: PRODUSENTENE

SMÅNYTT

Gulvet som tåler alt

Skal du bygge ny hytte, eller oppgradere den du allerede har, tipper vi at du har brukt litt tid på å bestemme deg for hvilket gulv du skal gå for. På hytta trenger vi jo noe som tåler litt, både harde skistøvler, eventuelle barn og hunder, og ikke minst temperaturforandringer. Klikkvinyll har i så måte mange fordeler; det har en matt og svært realistisk overflate og en lyddempende bakside. Det tåler store temperaturvariasjoner, og er et hardt og stabilt gulv, som likevel oppleves lunt mot bare føtter. Det er også et familievennlig gulv som er enkelt å holde rent, og ikke minst ganske enkelt å legge. Se mer på tarkett.no.

«Ta deg rolig tid til å være lykkelig.
Tiden er ingen motorvei mellom vuggen
og graven, men plass til å parkere i solen.»

Phil Bosmans

Kuttekompis

Våren er beskjæringstid for blant annet frukttrær, bærbusker og roser. Den nye, kraftige saksa EnergyCut Pro S takler greiner på opptil 50 mm. Kr 849, Gardena.

SELVFORSYNT

For en lykke det er å kunne gå ut i sin egen hage på hytta eller hjemme og plukke en bukkett med selvsådde blomster eller noen modne grønnsaker. Florea er et svensk dyrkeselskap som tilbyr bærekraftige frø, blomsterløk og knoller, og som vil at dyrking skal være en pause fra hverdagen og ha kortreist innhøsting. Florea.com/nb.

Rå på rengjøring

Hybelkaninene holder seg ikke unna, selv om vi er på hytta. Nå har Miele lansert en svært stillegående og hygienisk støvsuger, der posene skal fange opptil 99,99 % av støvet. Guard L1-modellen kan også registrere gulvtypen og justere effekten deretter, samt kobles til en app. Fra kr 4399, Miele.

Grønne vibber

Fargerike har kåret grønnfargen Vårblad til Årets farge 2025. Fargen er en hyllest til fremtida og et respektfullt nikk til fortida, inspirert av vårens spirende løfter og naturens grønne vitalitet. Se mer på fargerike.no.

Rekordmange dompap

Under hagefugltellingen, som i år foregikk fra 18.1. til 2.2., ble det rapportert inn rekordmange observasjoner av dompap. BirdLife Norge, som står bak tellingen, mener noe av den sterke forekomsten kan skyldes god frøsetting på gran og en god hekkesuksess i 2024. Mer bekymringsverdig er det at antall gullspurv som observeres, blir stadig lavere. Se mer på fuglevennen.no.

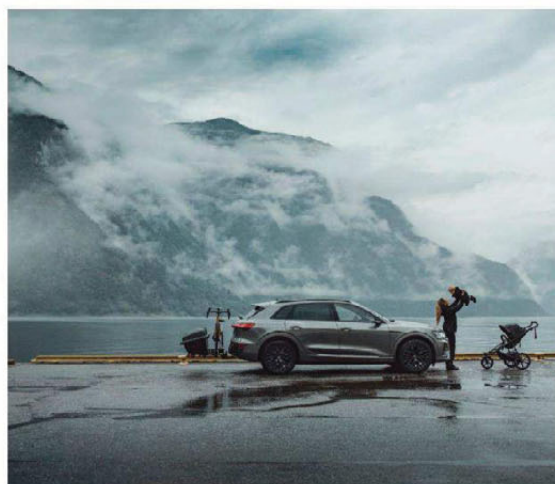
BLI EN DREVEN DYRKER

Lær deg alt om dyrking av NRK-profilen Ida Kleppe, kjent fra TV-programmet *Draumen om et småbruk*. Praktisk håndbok og lekker inspirasjonsbok for deg som drømmer om å bli hobbygartner, eller allerede er godt i gang. Kr 399, Vigmostad Bjørke.

MER KART I UT-APPEN

Kartverket flytter kartløsningen fra sin egen app «Hvor?» til Den Norske Turistforening sin populære turplanlegger UT. – Vi er glade for avtalen som nå gjør at vi kan inkludere enda flere gode kartfunksjoner i UT-appen. UT er Norges største turplanlegger på nett og app, og vi i DNT jobber stadig med å utvikle den videre. DNT tar sikte på å være klar med UT-appen i ny versjon fra sommeren 2025, skriver DNT i en pressemelding.

MIN BIL ER LASTET MED ...

Nå skal det bli enda enklere å frakte alt du trenger til hytteturer, helgeturer og familieeventyr. Lasteboksen Thule Santu rommer 260 liter og kan festes på sykkelstativet. I tillegg skal den være enkel og ergonomisk å bruke, og har et stilrent design. Kr 11 229, thule.com.

GANT

TIME

DIN FRILUFTSEKSPERT KOMMER TIL CAMP VILLMARK

Er du nysgjerrig på friluftsklær, turutstyr, vedlikehold og reparasjon av produktene dine og kunnskap som du har bruk for når du er ute i naturen? Da er du hjertelig velkommen til oss den 4-6. april på Camp Villmark, der du også får møte merkevarer som Fjällräven, Hestra og Gränsfors.

Naturkompaniet er en friluftsbutikk og nettside med mange kjente varemerker innen outdoor og friluftsliv. Hos oss finner du klær og utstyr du trenger for et aktivt liv ute.

NATURKOMPANIET

NATURKOMPANIET.NO

UNNGÅ FLÅTTBITT

Bekymret for flåttbitt? Den nye, forebyggende knestrømpe fra Medu Norge er innsatt med virkestoffet permetrin som er kjent for å avvise flått og andre insekter. Dette skal forhindre at flåtten krabber videre oppover beina. Strømpe er Oeko-Tex-merket, noe som garanterer at den er fri for skadelige kjemikalier. Kr 339, banda.no.

Unike hytter

WONDERINN.NO

Ta et bad: Hytta er utstyrt med eget luksuriøst kobberbadekar.

Gjeterhytta

Opplev gårdslivet på nært hold.

WonderInn Riverside på kulturhistoriske Huser gård i Nes kommune, et lite stykke utenfor Oslo, byr på flere unike overnattingsmuligheter, blant annet i speilhytter rett ved elva Vormå, og i domer med fantastisk utsikt. Den nyeste hytta på gården er sjarmerende Boho, ei slags gjeterhytte på hjul. Innvendig er stilen luksuriøs, med et stort kobberbadekar, kjøkkenkrok med kokemuligheter og ei stor og komfortabel dobbeltseng. Her kan du oppleve gården og naturen tett på, med skogen, åkre, elva og ikke minst de frittgående husdyrene – blant annet alpakaer. Ca. kr 2000 per natt for to personer, frokost og tapastallerken kan bestilles i tillegg. Mer info finner du på wonderinn.no.

FACEBOOK.COM/
WONDERINN.NORWAY
INSTAGRAM @WONDERINNFARM

Sov godt: I ei komfortabel dobbeltseng.

Badstue: Inkludert i oppholdet er også tid i ei unik speilbadstue ved elvebredden.

Hvem veit best?

Trenger familien eller venneflokken et nytt spill på bryne seg på når dere er på hytta? Nå har det populære quiz-spillet Bezzerwizzer kommet i en ny utgave, med nesten 3000 nye spørsmål og et 100 % plastfritt design. Spørsmålene er fordelt på 20 kategorier, og kan spilles av to eller flere, fra 15 år og oppover. Kan kjøpes i bokhandlere og spillbutikker, kr 549.

Nesfjellet, Nesbyen
Høyde over havet: **820 moh.**
Kommune: **Nesbyen,**
Hallingdal
Fylke: **Buskerud**

Med hjerte for uteplassen

Charlotte og Glenn er mer ute enn inne når de er på hytta. De har utekino, utepeis, bålpanne og pizzaovn rett utenfor hytteveggen – og til og med en egen liten sandstrand til varme sommerdager.

TEKST OG FOTO: LISE M. STANG-JACOBSEN

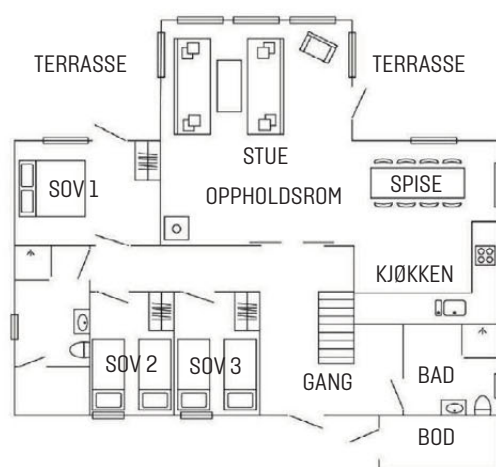
Steinvegger: Denne uteplassen ligger rett til høyre for hytta, og bakgrunnen er steiner fra tomte.

Sirlig stablet: Glenn har snekret flere fine skur til å ha ved i.

Fyring må til: Når man er såpass glad i utelivet året rundt, er det viktig å holde varmen.

HYTTEFAKTA

HYTTETYPE: Familiehytta, modell

Rondablikk

BYGGEÅR: 2022

STØRRELSE: 101 m²

UTVENDIG KLEDNING: Villmarkspanel

TAK: Torvtak

ROMINNDELING: 1. etasje: 3 soverom, 2 bad, badstue, stor stue/kjøkken, entre/gang, isolert bod. Hems: 2 soverom og loftstue. Kott.

FASILITETER: Innlagt vann og kloakk, badstue, installert fiber, smarthus styring fra SG. Flislagt gulv med varmekabler i entre/gang og i 2 bad. Sengeplass for til sammen 12 personer.

INSTAGRAM: @hytte_pa_nesfjellet

«Vi var så ivrige at vi til og med slo opp telt på tomta her.»

En kort kjøretur fra sentrum av Nesbyen ligger Nesfjellet med flere hyttefelt. Det var hit Charlotte og Glenn Meistad tok turen for å titte da de var på jakt etter hytte. Først var tanken å kjøpe en eldre hytte som de kunne pusse opp, men de var ganske lei oppussing etter at de hadde pusset opp hele tre rekkehus – både det de bodde i, det de arvet fra moren til Glenn og det de arvet fra faren hans. De solgte to av dem, og bor nå i det totalrenoverte rekkehuset etter faren.

De ønsket seg en hytte som lå på fjellet, maksimalt et par timer fra Asker, der de bor. Da de kom over tomtene på Nesfjellet, falt de pladask. Begge har vokst opp med sommerhytter ved sjøen, og visste at de kunne bruke en fjellhytte året rundt. I flere år hadde de leid hytter gjennom jobben til Glenn, og de trivdes med hytteliv.

– Glenn elsker å holde på med snekring, så vi visste at vi skulle få nok å gjøre når vi kjøpte hytte, sier Charlotte med et smil.

FULGTE PROSESSEN TETT

I 2020 kjøpte de hyttetomt og ferdighytte, men gravearbeidet startet ikke før våren 2021. Paret var utålmodige og tok ofte turen opp for å følge med på prosessen.

– Vi var så ivrige at vi til og med slo opp telt på tomta her, sier Glenn.

Da kom hyttenaboene og tilbød dem å låne badet. I vinterferien lånte de en annen hytte på feltet, bare for å kjenne på følelsen av å ha hytte der. Da de endelig fikk nøkkelen i 2022, flyttet de inn med en gang.

Uteområdet skulle arbeiderne komme tilbake for å gjøre ferdig våren etter, og det var hauger med stein og grus rundt hytta. – Da satte vi i gang med hver vår trillebår og spade. Vi lempet utallige lass med stein fra oppkjørselen og til den bratte skråningen bak hytta, forteller Charlotte.

Skråningen startet 1,5 meter fra hytta. Etter ett år med lemping nesten hver helg, fikk de opparbeidet en fin del av tomten der. Paret kjøpte storsekker med jord på tilbud hos de ulike kjedene, og tømte til sammen 14 kubikk med jord. Det var der den første uteplassen ble til.

– Jeg har alltid drømt om en bålpanne. Det er den ultimate hyttekosen for meg, sier Charlotte.

Da arbeiderne kom tilbake med gravemaskinen, var de imponerte over all jobben paret hadde gjort selv. – De flyttet da noen store steiner, og gjorde litt ekstra jobb i oppkjørselen, forteller Glenn.

UTEPLASSER RUNDT HELE HYTTA

På verandaen bygget Glenn langbord og sittebenker, og han satte opp flere oppbevaringsløsninger for ved rundt hytta. De ble naturlige og dekorative skiller mellom uteplassene.

På venstre side har de en afterski-plass med egensnekret skigard rundt. Som pynt på skigarden har de brukt flere av de gamle skiene de har arvet fra Charlottes foreldre. På den siden av hytta pleier de også å ha utekino. Den er de glad i å bruke, også når det er iskaldt. Da bare kler de godt på seg og fyrer opp i bålpanna. På høyre side er det enda en uteplass med langbord, pizzaovn og peis. Den har de planer om å lage et lite tak over.

Siden de er mye på fjellhytta om sommeren, har Glenn laget en egen liten «sandstrand» med en solseng og en hengekøye ved siden av den ene uteplassen, forteller Charlotte. – Ingen skal si at vi ikke nyter hyttelivet året rundt!

Vinterfest: På denne stemningsfulle uteplassen er det både pizzaovn og utepeis. Planen er å feste en duk eller et annet tak til rammen, så plassen kan brukes i all slags vær.

Gode minner: Den gamle dragestolen i gangen laget morfaren til Glenn i 1926, da han var 18 år. Den er et kjær minne og møbel.

Friske tulipaner: Det er vår i luften, og Charlotte har kjøpt inn tulipaner og andre løkblomster. I dag er sola fremme, og de kan høre snøen smelte utenfor.

Lys stue: I sofakroken står to nye behagelige sofaer og en puff. Bordet er arvet etter moren til Glenn. Den store lampen er Arkiv fra Hadeland glassverk.

«Glenn elsker å holde på med snekring, så vi visste at vi skulle få nok å gjøre når vi kjøpte hytte.»

Lunt og lyst: Paret ønsket ikke for mørke farger inne i hytta og valgte en litt lysere beis i kombinasjon med hvitt panel og hvite lister..

Fin miks: På hytta er det en del nytt og noe gjenbruk. Det store spisebordet har flere ileggsplater. Paret har pusset opp bordet, som er fra moren til Glenn.

Vårfint: Over spisebordet henger en lampe med krystallkuler, fra Hadeland. Den pynter opp hele rommet, og det lyser så fint i de ulike fargene når sola skinner inn.

Sorte fronter: Kjøkkeninnredningen heter Lerhytta fra Ikea. Den har fått forseggjorte håndtak som gir et mer eksklusivt uttrykk. De liker å lage god mat, og tilbringer mye tid her.

God plass: Paret har to voksne barn, og ville ha en hytte med mange sengeplasser. I andre etasje er det soverom og en stor loftstue, i første etasje er det tre soverom.

I glass og ramme: I 1953 ble mariusgenseren lansert, og samme år strikket moren til Charlotte dette eksemplaret. Den er i dag rammet inn og henger ved siden av et gammelt bilde av foreldrene hennes.

Gjenbruk i stua: Flere av skapene og kommodene er furumøbler som paret har malt. Speilet var opprinnelig et gammelt vindu.

Frokost på senga: Soverommet til Charlotte og Glenn ligger vegg i vegg med badet. Det rutete sengetøyet og gardinene i blågrå nyanser passer fint mot det gylne tømmeret.

Mange tilvalg: Da paret fikk katalogen med tilvalg for ferdighytta, var det vanskelig å begrense seg. De valgte store, grå fliser og den kule steinvasken på badet. Det er også dusj og badstue her inne. I gangen er det et gjestebad med vaskerom.

Godt og varmt: Paret er mye ute når de er på hytta. Da er det godt å ha en oppvarmet badstue når de kommer inn igjen.

Midt i vintereventyret: Hytta ligger flott til med skibakkene like ved. I front har Glenn laget en staselig vedoppbevaring. Han har fått skryt av hyttenaboer, som mener paret har den fineste veden på Nesfjellet.

Fjellstrand: Glenn og Charlotte valgte det stedet der det er mest sol om sommeren da de laget fjellstranda. Der kan de nyte følelsen av varm sand mellom tærne, selv om de er på fjellet.

UTEKINO ÅRET RUNDT

Utekinoen på familiens hytte blir brukt året rundt. Den består av et 1 x 2 meter stort filmlerret som Glenn kjøpte brukt for 500 kroner på finn.no og en projektor (HY300) som han kjøpte for 995 kroner på nettet. Projektoren har wifi, ulike apper som Netflix, Disney+ og NRK TV, og tilkobling til ekstern høyttaler, HDMI og USB. De kobler projektoren til hyttas trådløse nettverk. De har ekstra stikkontakter ute, så det er lett å få koblet til strøm.

Nå har familien hatt utekino ved hytta i ett og et halvt år, og den fungerer utmerket, forteller Glenn. De har sittet ute og sett film når det har vært helt ned i fjorten kuldegrader, og projektoren har aldri sviktet. Før jul har de sett klassiske julefilmer, og til påske har de sett på krimserier og klassikeren Fjolls til fjells.

Utekino i ti kuldegrader: Utekinoen blir brukt året rundt. Her er det visning av en julekonsert med fiolinisten Andre Riué. Den varte i to og en halv time, og da var det mellom åtte og ti kuldegrader. Varm gløgg, popcorn, ulltepper, saueskinn og fyr i bålpanna gjorde sitt til at det ble en god og stemningsfull opplevelse.

«Ingen skal si at vi ikke nyter
hyttelivet året rundt!»

Hjemmelaget avlastningsbord: Glenn har stadig et snekkerprosjekt på gang. På afterski-plassen har han laget et lite avlastningsbord ved bålpanna. Skigarden har han også snekret selv.

Afterski-plassen: Denne uteplassen ligger på venstre side av hytta, og det er også på denne siden de har utekinoen. Den fine fakkholderen til høyre i bildet har Glenn laget.

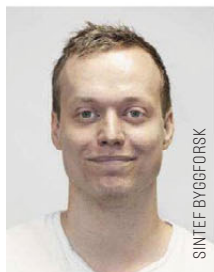
Må være tett: Når dreneringen ikke sørger for å lede vannet bort fra grunnmuren eller kjelleren, kan fukten trenge inn og gjøre store skader.

HUSEIERNE

Den viktige dreneringen

Når fukten har gjort sitt, må skaden repareres. Men like viktig er det å forebygge ny fuktinntrenging.

TEKST: KARI BYKLUM

SINTEF BYGGFORSK

Ekspert: Øyvind Lødemel, rådgiver, bygning og installasjoner, Sintef.

HUSEIERNE

Ekspert: Anders Stensrud, byggt teknisk rådgiver i Huseierne.

Fukt må tas på alvor fordi det er skadelig for konstruksjonen. Og det kan gi grobunn for både råte og mugg og forårsake et helseskadelig innneklima, sier Øyvind Lødemel, rådgiver i byggeteknikk i Sintef.

Samtidig er fukt- og vannskader et økende problem fordi været blir våtere og mer ekstremt, fortsetter han.

– Det betyr at god drenering rundt hytta kan bli enda viktigere i årene som kommer.

Han får støtte av Anders Stensrud, byggt teknisk rådgiver i Huseierne. – Det er mye som tyder på at det blir et fuktigere klima fremover. Selv om vannet ikke har skapt problemer på hytta så langt, må vi forberede oss på at det kan skje i fremtiden.

IKKE DRØY MED UTBEDRINGEN

– Det første du bør gjøre er likevel å ta hånd om de skadene som allerede har skjedd. God drenering er det viktigste tiltaket vi har for å hindre vann- og fuktskader, og vi ser ofte at dreneringen har sviktet der vannet har trengt inn.

Både smeltevann fra snø og is, grunnvann og regn og fuktig luft sørger til sammen for enorme mengder vann rundt norske hytter. Dreneringens oppgave er å lede dette vannet bort fra konstruksjonen og hindre at det blir liggende inntil grunnmuren.

En drenering varer normalt fra 20 til 60 år, avhengig av område, været og massene som er brukt. At du må skifte drenering på hytta er derfor noe du kanskje må regne med. I alle fall om du har en eldre hytte hvor dette ikke er gjort tidligere.

– Mange oppdager at dreneringen har sviktet fordi vannet har seget inn og forårsaket saltutslag, gjerne i kombinasjon med ubehagelig lukt. Ofte ser man også at malingen bobler eller skaller av.

Enten det er åpenlyst eller du bare mistenker fuktskader, er Stensruds råd å be en takstmann utføre et fuktsøk med en fuktmåler.

– Det koster kanskje rundt 6000–8000 kroner, men det er absolutt det tryggeste, og da vil du også få en faglig utredning med råd om hva du bør gjøre videre.

IKKE RART DET SKJER

Det er mange forklaringer på at dreneringen begynner å svikte. Over tid kan drenerørene gå tette, kanskje av både jord, røtter, småstein eller bøss. Massene eller terrenget rundt kan ha endret seg, jorden kan ha blitt for kompakt, eller kanskje selve dreneringssystemet har blitt overbelastet eller ble feil utformet fra starten.

– Men veldig ofte handler det om naturlig aldersslitasje, og nå er det nok en del hytter med kjellere bygget fra 1960 og opp gjennom 1980-tallet med behov for å oppgradere dreneringen, sier Øyvind Lødemel, rådgiver i Sintef.

Slurver man med dette, kan skadene bli fatale og kostbare å reparere.

– Hvis hverken dreneringen eller grunnen klarer å holde unna vannet, blir overflatevannet gjerne stående mot konstruksjonen. Etter hvert vil det trenge inn.

Men det er også viktig å være klar over at selve

Gode råd før drenering

- ▶ Ta kontakt med flere graveentreprenører for å sammenligne tilbudene.
- ▶ Det er mange forhold som spiller inn, ikke minst adkomsten og hyttas beliggenheten, men han sier at man normalt må regne med rundt 4000–9000 kroner per løpemeter.
- ▶ Velg seriøse fagfolk som er godkjent og sertifisert til å kunne jobbe med vannrør i bakken.
- ▶ Beskriv i kontrakten at dreneringen skal bygges etter Byggforskblad 514.221 Fuktsikring av konstruksjoner mot grunnen.
- ▶ Ta gjerne bilder underveis og benytt byggblankett 3502 som kontraktsmal.

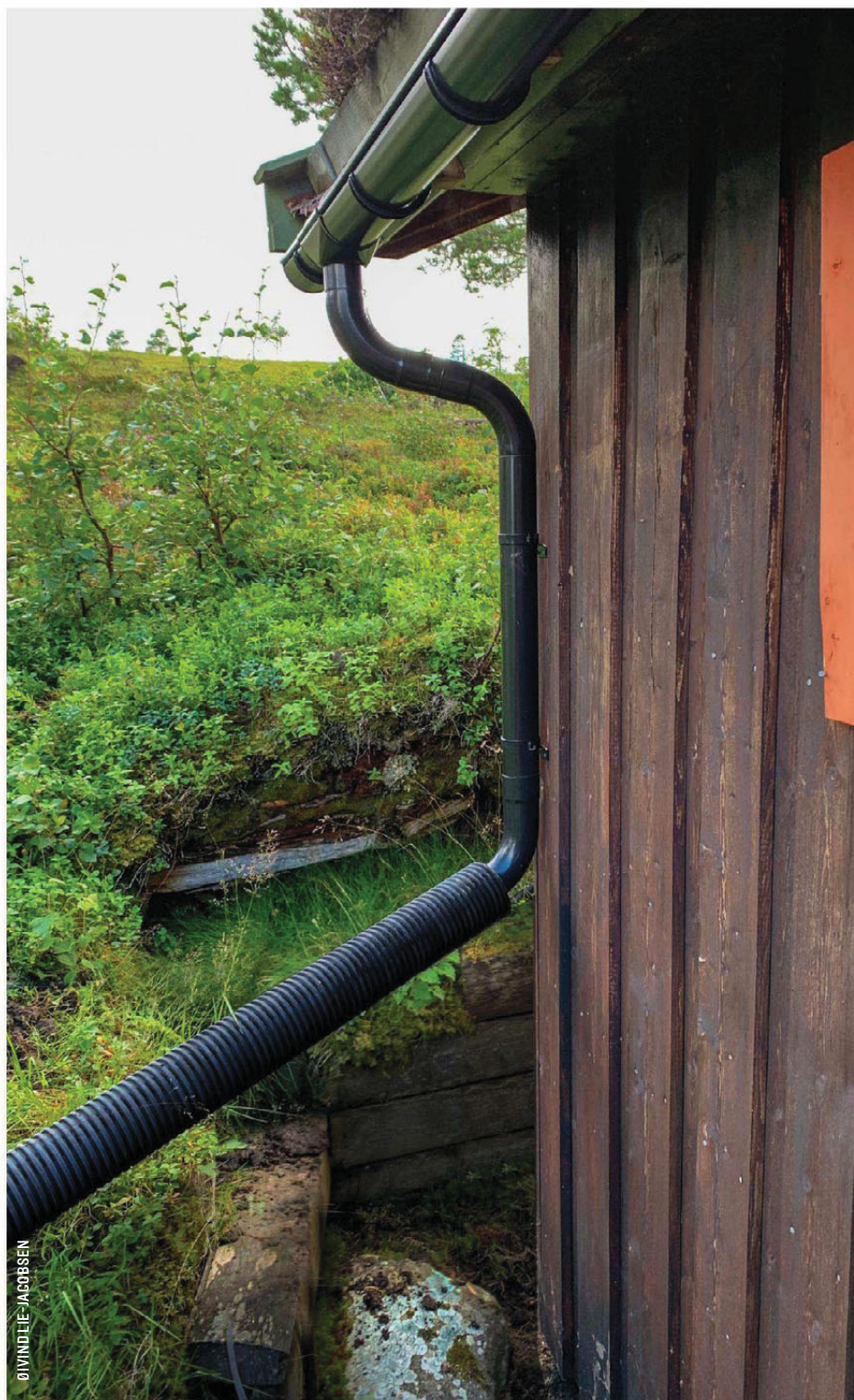
Kilde: Anders Stenrud, byggteknisk rådgiver i Huseierne

bruken kan påvirke. Mange eldre fritidsboliger med kjellere er nemlig ikke bygd med tanke på dagens bruk. Før var kjellere gjerne rå-kjellere som ikke nødvendigvis tok skade av litt fukt, sier han, men i dag blir de i større grad brukt som oppvarmede oppholdsrom eller som en bod, men med krav til at hagemøblene skal stå tørt.

– Det stilles strengere krav til inneklimate og ventilasjon i rom som enten varmes opp eller skal være helt tørre. Men det stilles også høyere krav til utvendig fuktsikring. Skal du sikre at din eldre kjeller holder seg tørr for fremtiden, bør du ikke bare grave opp og drenere på ny, men også varmeisolere og forbedre fuktsikringen utenfra.

Må skiftes: Ingenting varer evig, ei heller en god drenering eller en solid grunnmur.

Sjekk takrennene: Alle metoder må tas i bruk for å lede vannet langt bort fra hytteveggen.

Hvor havner vannet fra takrennen?

Sjekk nedløpet til takrennen. Hvis vannet ledes rett ned og inntil bygningskroppen, kan du montere på et fleksibelt avløpsrør som styrer vannet bort fra grunnmuren. Sjekk også at takrennene ikke er tettet for lauv og bønn.

Kilde: Anders Stenrud, byggteknisk rådgiver i Huseierne

«Mange oppdager at dreneringen har sviktet fordi vannet har seget inn og forårsaket saltutslag og malingen skaller av.»

SLIK DRENERER DU RUNDT HYTTA

De gamle og skadede platene fjernes.

Ny drensledning legges med fall på minst 1:200.

Ledningen skal ligge på et underlag av 5–10 cm grus, og det høyeste punktet skal være minimum 20 cm under gulvet innvendig.

Rundt drensledningen legges godt med masse, gjerne singel eller løs Leca, samt en filterduk som hindrer inntrengning av finstoffer.

Innerst mot veggen legges ny knasteplast. Den må legges riktig vei slik at den fungerer som effektiv kapillærbryter. Veggen må gis uttørkingsmulighet, og fukten ledes effektivt ned til grunnen. Utrenpå knasteplasten legges isolasjonsplater og fiberduk. Isolasjonen utvendig bør være minimum 10 centimeter. Alternativt kan diffusjonsåpen isolasjon legges direkte på veggen med en beskyttelse utenpå.

Fyll på med ny dreneringsmasse. Det anbefales å tilbakefylle med drenerende masser som ikke er telefarlige. Dette må gjøres forsiktig så mur og plater ikke skades. Bruker man fiberduk, kan man også benytte stedlige masser.

Komprimering av dreneringsmassene. For å unngå setningsskader senere kan det være en fordel å gi massene under drensledningen lett komprimering ved hjelp av en hoppetusse. Hvis mulig planeres terrenget med helning på minimum 1:50 ut fra grunnmuren i alle retninger.

Kilde: Sintef

Smart med avlastningsgrøft

En avlastningsgrøft har i oppgave å hjelpe med å styre vannet vekk fra grunnmuren. Det kan være et nyttig ekstratiltak selv om du drenerer på ny. Men det kan også være en god nødhjelp for å unngå eller utsette ny drenering.

Grav en cirka 1 meter dyp grøft helst 2–3 meter unna hytteveggen. Legg ned et dreneringsrør i en retning og med helning som styrer vannet bort fra hytta.

Legg en fiberduk rundt røret for å beskytte og hindre at det tettere seg. Deretter fyller du på med masse.

Kilde: Anders Stenrud, byggteknisk rådgiver i Huseierne

Nyttig å vite om drenering

Typiske tegn på fuktinntrengning utenfra er saltutslag, pussavskalling og maling som flasser, men også mugg og råtesopp på innredning og gjenstander lagret mot veggen.

Få klarhet i skadeårsaker før du bestemmer deg for utbedringsmåten. Men den vanligste måten å utbedre fuktskader i kjellervegger på, er å grave opp utenfor kjellerveggen, legge ny drensledning og nye drenerende masser inntil veggen, samt påføre nytt tettesjikt på veggen.

Den utvendige overflaten på grunnmuren bør være vannavvisende. Alle sår og hull må tettes, og uttette overflater må slemmes eller pusses.

Det bør anlegges passende fall bort fra bygget, og takvann bør ledes bort i separat ledning.

Dersom kjelleren skal varmes opp, anbefales også isolasjon på veggens utside. Den utvendige isoleringen bør dekke hele vegghøyden.

Kilde: Sintef Byggforsk/Isola

Sparelys.no®

Gunstig frakt til hele landet

12V DAB+ radio

Funksjonsrik

895,-

Solcellepanel • Hyttebatteri • Batterilader • Laderegulator • Kjøkken • Toalett • Interiør
Aggregat • Belysning • Verktøy • Oppvarming • Inneklima • Sikkerhet • Installasjonsmateriell

REFINE GRAVITASJONSFILTER 40L/døgn Filtrer vann uten behov for trykkvann / strøm. Tyngdekraften gjør jobben. 1795	GASSVANNVARMER M/AUTOTENNING 14L/minutt 84% effektiv 28kW nom effekt 5695	EP Solar Laderegulator 10 - 100A fra 895	Victron Energy SmartSolar-serien fra 579	Automatic Batterilader 20 - 60A fra 1095				
Solcellepanel Stort utvalg! 110W 999 160W 1449 280W 1795 360W 2690 450W 3195	AGM Solar Hyttebatteri 75 - 350Ah fra 1695	Lithium Connect Hyttebatteri 105 - 310Ah fra 8995	Cinderella El. toalett 34 999	Invitop Luftavfukter fra 1995	Ultracharger Batterilader 20 - 60A fra 1495			
Heatlux Kokelepp, gass 1390	3295	Vedstativ for hytte & hjem 795	495	495	Gasskomfyr Eliteline 50x60cm 4684	60x60cm 4835	BM1 Batterimonitor 795	
LED Pære 12V E27 B45 2W 129	LED Pære 12V E27 B60 3W 129	12V Vannpumpe FL-40, 17L, 2.8bar 1575	Kullfilterpatron 10", m/kokosnett 219	USB Lader med 12V plugg 195	12V Plugg til 5,5mm DC plugg 179	Sigarettenneruttak Adapter, 12V plugg 189	12V stikkontakt Påvegg, innfelling 129	
Lamper For 12V & 230V 395	449 399	298	Gigantisk utvalg til lave priser! 3800+ produkter på lager Lynrask levering!		Lamper For 12V & 230V 395	649	495	595

post@sparelys.no

sparelys.no

904 11 590

Sparelys.no®

Godt grep om gammel grunnmur

Går du løs på en gammel grunnmur med moderne metoder, kan den slå seg skikkelig vrang.

TEKST, FOTO OG ILLUSTRASJONER: ØIVIND LIE-JACOBSEN

Luftig: En laftet hytte har godt av å stå på en luftig natursteinsmur.

Alle hytter er bygget på noe. Det kan være steiner lagt enkeltvis under hvert hjørne eller forseggjorte natursteinsmurer. Gamle hytter er ofte satt opp på en grunnmur av naturstein. Dette er gjerne gamle fundamenteringsmetoder som er utviklet over tid, og tilpasset lokale forhold. Når det oppstår problemer, skyldes det gjerne endringer og reparasjoner som er gjort i ettertid.

PUNKTFUNDAMENTER

Den enkleste utgaven av en grunnmur er når det er lagt steiner under lafteknutene som hytta hviler på. Det kalles punktfundamenter. Mellom fundamentene er det murt ut med stein. Det ser med andre ord ut som en hel grunnmur, men delen som er murt imellom har ingen bærende funksjon. Ofte er hytta også fundamentert på stedlige masser bestående av stein, sand eller annet drenerende materiale. Det vil gi en stabil fundamentering så lenge hytta ikke er for stor.

Alle steinene er lagt ut uten bruk av mørtel, både punktfundamentene og steinene imellom. Under gulvet på hytta er det enten et kryprom, eller så er rommet mellom gulvet og grunnen fylt opp med masser.

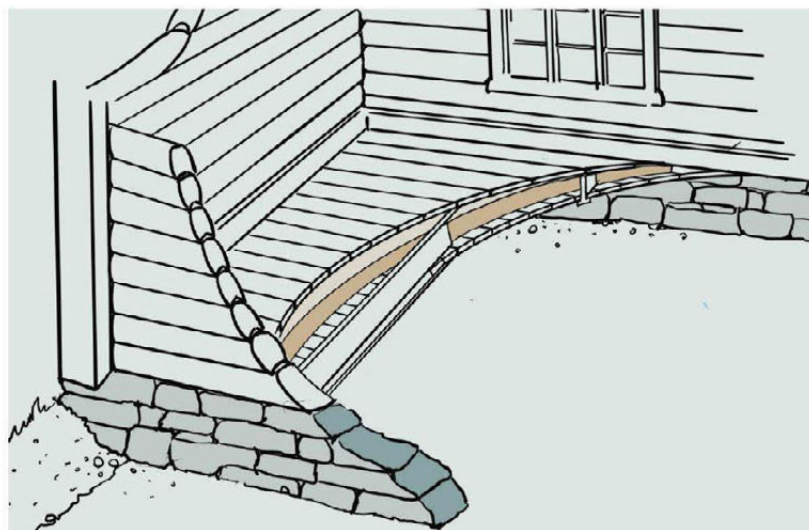
En slik hytte vil som regel være laftet eller bygget i tungt reisverk. Gjerne plassert på en forhøyning i terrenget slik at vannet renner naturlig bort fra alle sider.

RINGMUR

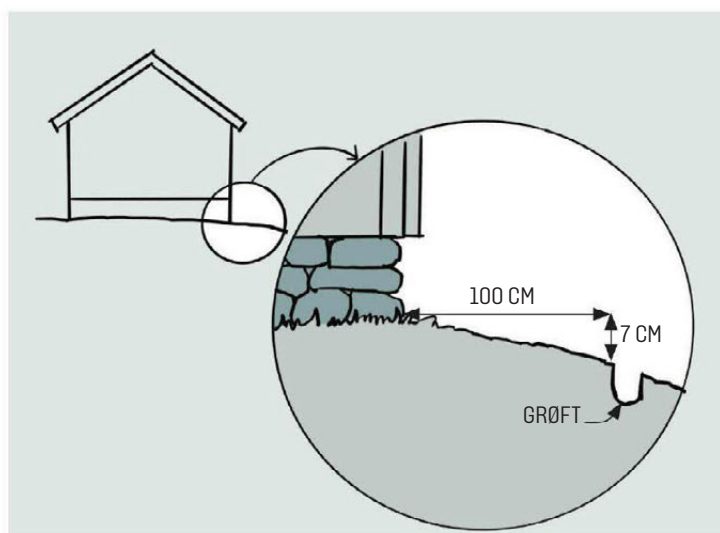
På en ringmur er hyttas vekt fordelt på hele muren. En slik mur er i sin enkleste form tørrmurt. Består muren av en innvendig og en utvendig vange, er det en mer avansert variant, og kalles kistemur. Her er rommet mellom vangene fylt med masser. Med en ringmur er det også vanlig med et kryprom innenfor, men det finnes også hytter med ringmur der det er utfyllt masser mellom gulv og grunn. På litt større hytter kan ringmuren være murt på et bredere fundament.

Punktfundamenter: Hytta hviler på fundamenter under hvert hjørne, så er det murt ut med stein mellom. Under gulvet på hytta er det enten et kryprom, eller så er rommet mellom gulvet og grunnen fylt opp med masser slik det er illustrert her.

Ringmur: Hyttas vekt er fordelt på hele muren. Her er det vanlig med et kryprom under bjelkelaget.

Fall: Vannet skal renne fra grunnmuren og ut i terrenget.

SPEKKING

Er det mørtel mellom steinene er muren det vi kaller spekket. Steinene i muren hviler på hverandre, og mørtelen er kun brukt som tetting. Den brukes altså ikke for å holde steinene på plass, eller for å gjøre muren mer stabil.

VANLIGE SKADER OG ÅRSAKER

Sprekker, skjevheter og utfall av stein er typiske skader i en gammel grunnmur. Er muren fuget, pusset eller malt er det lett å få øye på skader. En tørrmur kan tåle en del bevegelse uten at det er synlig eller svekker muren.

Fukt øker faren for skader som jordsig og telehiv. I tillegg kan fukt øke jordtrykket om jord er oppfylt på den ene siden av muren. Jordsig kan oppstå i skrått terreng og betyr at grunnen siger sakte i nedoverbakke. Står hytta i slikt terreng, kan dette forårsake forskyvninger slik at grunnmuren kommer i ulage.

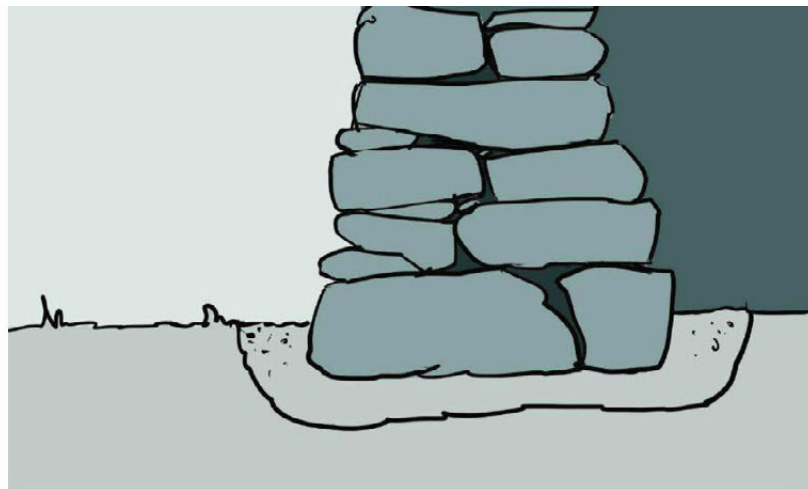
Telehiv kan både løfte og skyve på grunnmurer. Det oppstår lettere i jord som ikke er drenerende, eller på steder hvor det tilføres mye fukt. Telehiv kan også oppstå fordi kryprom eller kjeller er blitt kaldere på grunn av etterisolering av gulv. Telehiv kan også bli et problem når bruk av bygningen endres. For eksempel når et tidligere bolighus er blitt tatt i bruk som hytte. Grunnen under deler av hytta kan også synke mer enn resten fordi det er ulike dybder til fjell, eller at grunnvannet er drenert ut under deler av hytta.

Setninger er fellesbetegnelsen for disse problemene, og særlig ujevne setninger kan lage sprekker i grunnmuren.

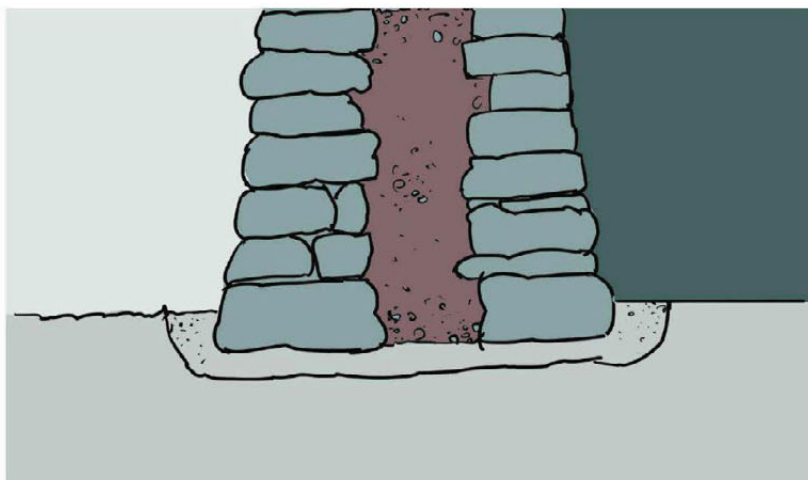
Fukt fører også til direkte skader hvis det er brukt mørtelen i grunnmuren. Andre skader kan oppstå når røtter fra trær inntil hytta lager sprekker og forskyvninger i grunnmuren. Skader på overbygget, kan også gi ny overføring av laster som grunnmuren ikke er beregnet for.

Begynn med det enkleste

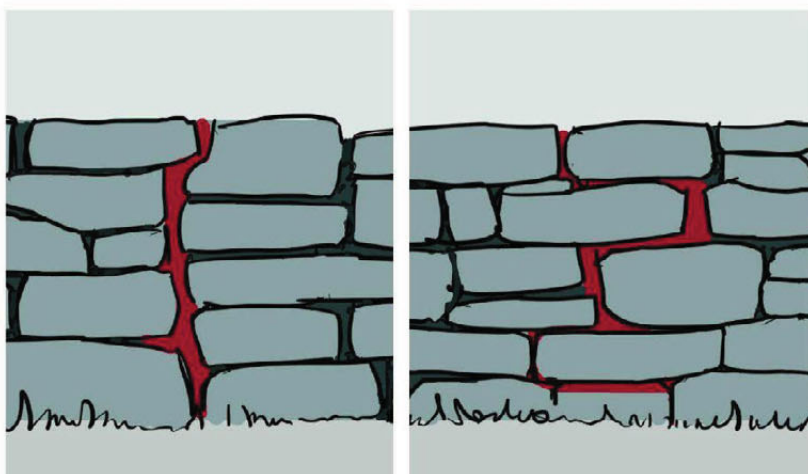
Det er svært sjelden snakk om akutte skader på en grunnmur, og årsakene er gjerne sammensatt. Forsøk å finne ut om skadene er gamle eller pågående. Begynn med det enkleste tiltaket, og kontroller om dette virker. Starter du med store, omfattende tiltak kan det gjøre skaden større. Fortsetter skadene, må du jobbe deg videre trinn for trinn med mer omfattende tiltak.

Enkel ringmur: Den enkleste varianten er tørrmurt, gjerne med flate steiner slik at muren blir stabil.

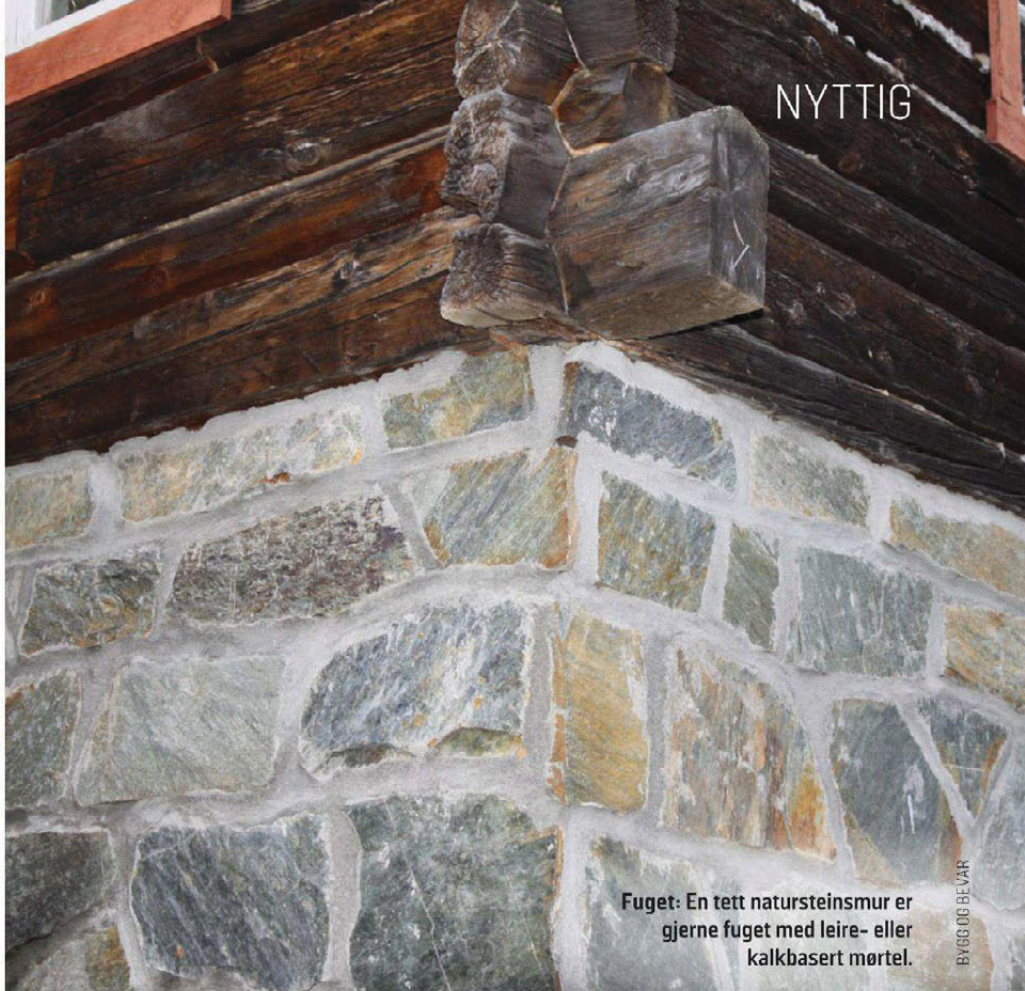
Kistemur: Er muren laget med en innvendig og en utvendig vange, kalles det en kistemur. Rommet mellom vangene er fylt med jord eller leire.

Stabil mur: Unngå vertikale fuger (til venstre) når steinene skal mures. Steinene skal legges i forband (til høyre) slik at de bindes godt til hverandre.

FOREBYGGENDE TILTAK

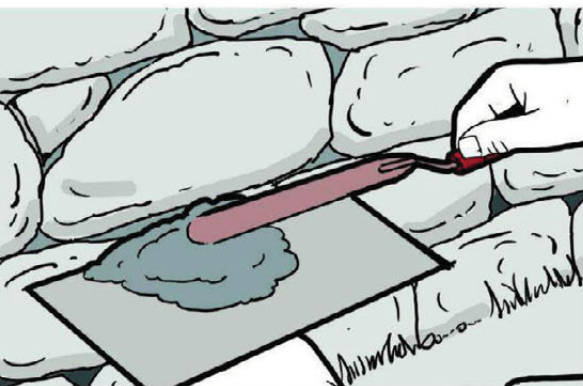
- Overflatevann må ledes bort. Bakken må ha fall fra grunnmuren. En meter ut skal terrenget ligge minst 7 cm lavere enn inne ved grunnmuren. Der dette ikke er mulig må det grøftes, men hold god avstand til muren, ellers kan du risikere å undergrave fundamentet. Hold minimum en meter avstand og lag heller fall fra veggen og ned i grøften.
- Vann fra takrenner og nedløpsrør må ledes bort. Nedløpet bør ha et fritt utkast som gjør det lett å se om det fungerer. Det er viktig å få takvannet bort fra hytta, helst som overflatevann.
- Fyll grøften med grus eller pukk, gjerne innpakket i fiberduk. Gresstorv kan legges tilbake over drensmassen. Hvis det er nødvendig å beskytte veggen mot sprut, kan det settes opp en steinhelle eller lignende inntil veggen. Husk at det må være lufting bak.
- Ligger det drenering rundt hytta skal takvannet ikke ned i dreneringsledningen. Det kan legges i samme grøft, men da må det føres i separat lukket ledning.

Fuget: En tett natursteinsmur er gjerne fuget med leire- eller kalkbasert mørtel.

BYGG OG BEVAR

Fuging: Murerbrett, mørtel og en lang, tynn murerkje er det som brukes når muren skal fuges.

Fuging av murer

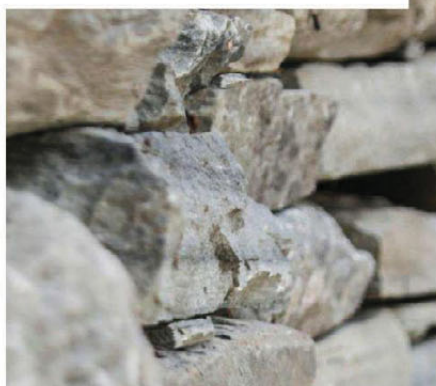
- En mur der det er brukt mørtel av leire eller kalk, må repareres med mørtel av samme type. En sterk sementmørtel kan gi skader i muren, og fuktproblemer på innsiden.
- Løse mørtelfuger hugges forsiktig ut. Løse partikler kastes vekk. Bruk aller helst samme mørtel som den som er brukt opprinnelig: Leire, stampet kalk eller hydraulisk kalk. Vann fugene før arbeidene begynner. Mørtelen påføres med spekkeskje. Avslutt fugingen på samme måte som de originale fugene i muren. Nyspekkede fuger skal ikke utsettes for sterk sol eller nedbør. Gjør mørtelarbeidene på forsommeren eller sommeren. Da er man sikret god herding før frosten kommer.

Utbedring

Tørrmurer som har beveget seg kan pinnes. – Da kiler man inn stein for å støtte opp større steiner slik at disse ikke skal falle ut, forklarer murer og tradisjonshåndverker Audun Jørstad Bakka.

Er det større forskyvninger, kan det bli nødvendig å plukke ned deler av muren for å få steinene på plass igjen. Da er det viktig å finne ut om hytta står på punktfundamenter eller ringmur. Står den på punktfundamenter, vil en reparasjon på den utmurte delen mellom fundamentene være ganske enkel, siden denne delen av muren ikke har en bærende funksjon. Når steinene skal mures opp igjen, er det viktig å unngå gjennomgående, vertikale fuger. Da blir muren ustabil. Steinene skal legges i forband, da binder de seg til hverandre slik at muren blir stabil. Steinene skal kun hvile på steinene under. Hviler den på den ved siden av, presses de ut til siden, og muren blir ustabil.

Er det skade i ett av fundamentene, bør fagfolk inn i bildet. Da må hytta stabiliseres med midlertidige fundamenter. Fundamentering og ny oppmuring må så gjøres på en fagmessig måte. Det samme gjelder større arbeider på en ringmur.

Pinning: Små steiner kan kiles inn mellom de store for å støtte og stabilisere.

Kilder: Bygg og bevar: Vedlikehold av grunnmurer. Byggforsk: Eldre bygningsfundamenter og grunnmurer. Gård och Torp: Grunnskola.

Nørstebølia i Uvdal

Høyde over havet: **1000 moh.**

Kommune: **Nore og Uvdal**

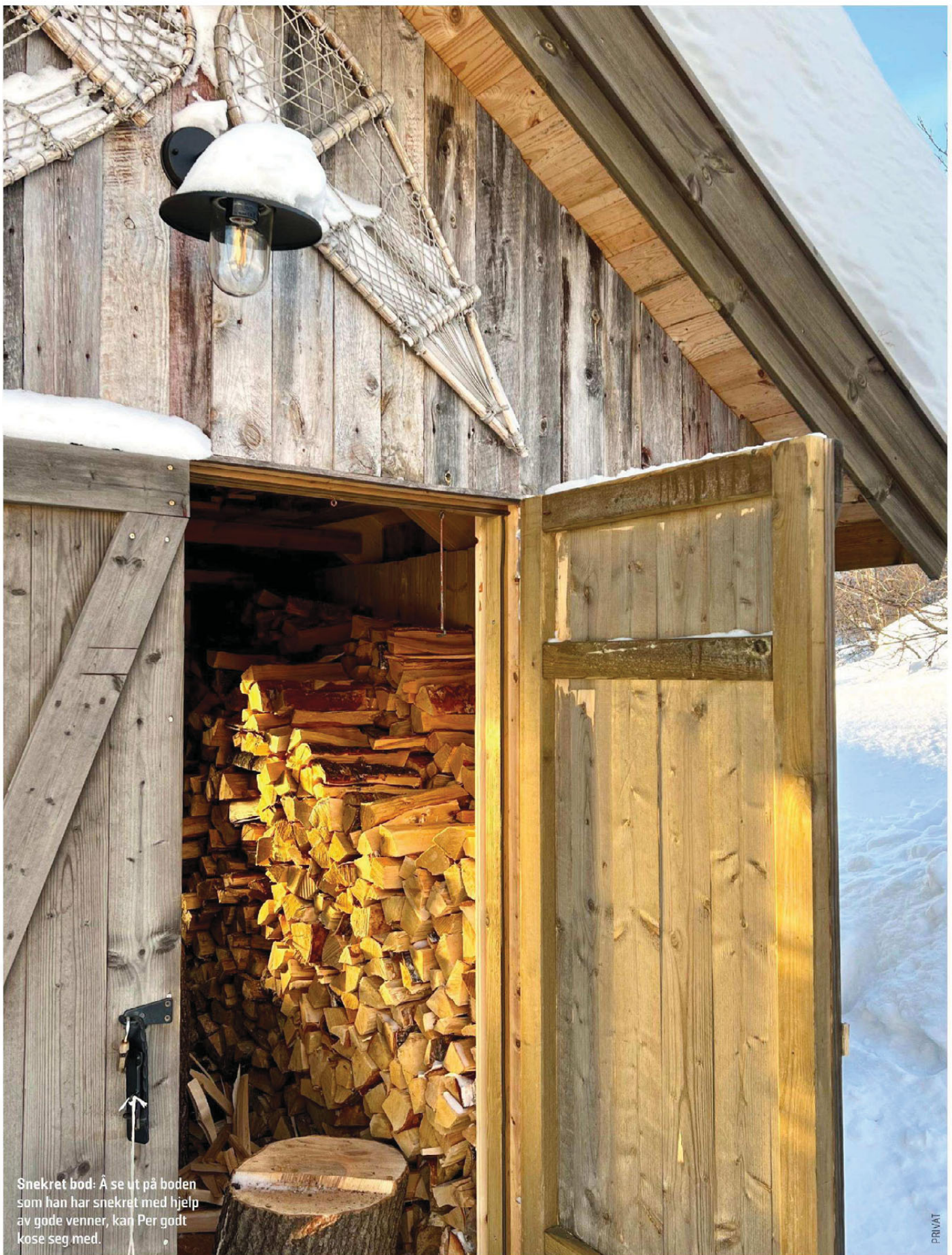
Fylke: **Buskerud**

Hytte med identitet

Da Kristin Samuelsen og Per Moe bygget ny hytte i Uvdal, fikk fine, gamle arvemøbler bli med inn i nye omgivelser. De bringer frem gode minner og gir eierne en følelse av å komme til noe kjent.

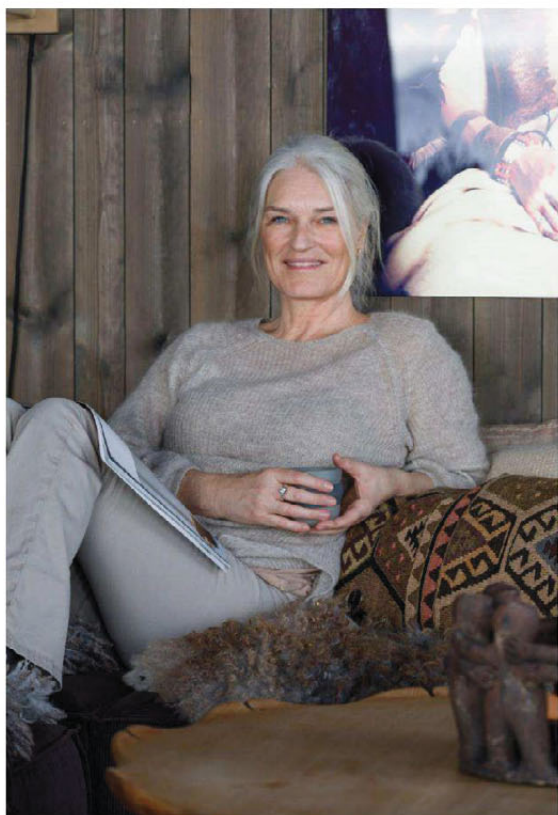
TEKST OG FOTO: KATHRINE SØRGÅRD

Lys og varme: Store vinduer gir luftige rom og de varme fargene i interiøret gir rommene et lunt uttrykk. Utsynet fra stua ut over dal og fjell er enestående.

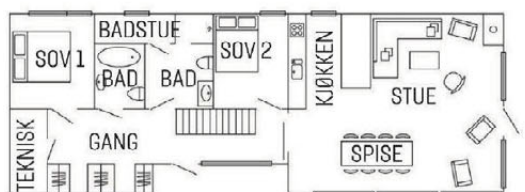

Snekret bod: Å se ut på boden som han har snekret med hjelp av gode venner, kan Per godt kose seg med.

PRIVAT

Godt blandet: Designer og hytteeier Kristin har familie som har hatt tilknytning til Marokko, og hun forener det nordiske med impulser fra sydlige breddegrader i interiøret i hytta. Se mer av hennes design på Instagram-kontoen @ksdesign.no.

HYTTEFAKTA

HYTTETYPE: Arkitekttegnet hytte, med preg av en gammel seter.

BYGGEÅR: 2019

STØRRELSE: 123 m²

ARKITEKT: Vårdal arkitekter for Sjemmedalhytta.

Fra en pynt i Nørstebølia, like før lia heller bratt ned, ser vi rett mot Uvdal med fjellformasjonen som danner den markante U-en. Med solid erfaring med oppussing var det denne plassen identitetsdesigner Kristin Samuelsen og Per Moe valgte seg da de for første gang bygget nytt fra grunnen av. Paret har til sammen fire voksne barn, og hunder. Hun har 30 års erfaring i interiørbransjen, med bakgrunn som grafisk designer.

– Vi visste ikke hvor Uvdal lå før vi kom hit første gang, og da ble vi bergtatt av utsikten. Etter å ha hatt en hytte like i nærheten som vi pusset opp, falt vi for denne tomten, forteller Per.

– Hytte og feriekos for meg er å finne roen med familie og venner, sier Kristin. De beste hytteminnene har hun fra jule- og nyttårsfeiringer her. I julen er det tradisjon å samles med storfamilien og nyttårshelga fylles hytta med gode venner.

Hyttetypen er en arkitektonisk oversettelse av en gammel seter, tegnet av Vårdal arkitekter for Sjemmedalhytta. Fordi Kristin er opptatt av historie, passet denne hyttetypen godt. Den har gitt henne et fint utgangspunkt for å skape rom som er gode å være i.

GAMLE MØBLER FIKK NYTT LIV

– Jeg er opptatt av gjenbruk og redesign. Vi har hatt mulighet til å lagre mye, så vi har innredet med gamle og arvede møbler i gode materialer. Å gi gjenstander nytt liv, i en ny sammenheng, føles meningsfullt, forteller Kristin.

– Kristin er veldig flink til å ta vare på ting, som jeg og guttene hennes må flytte på, sier Per og ler. – Jeg skjønner det jo, for jeg finner selv glede i gamle redskaper og kan bli helt skjelven av gamle materialer. Boden ute har jeg bygget av værbitte gjenbruksmaterialer fra en gammel løe, lokalt her i Nørstebølia. Derfor kaller vi bua for Nørstebua, forteller han.

Intensjonen med gjenbruk er å skape identitet, noe Kristin også fokuserer på når hun gjør oppdrag for andre. Hun ønsker at rommene skal fortelle historier gjennom arvemøblene.

– Spisestolene etter oldemor. Henne traff jeg aldri, så de betyr ekstra mye for meg. Jeg har malt dem i samme farge som vinduskarmene og trukket setene med ulike trekk. Det rause bordet som jeg har malt med linolje, er også arv – etter faren min, forteller hun.

PERSONLIG PREG

Gleden over gjenbruk og det gode øyet for detaljer føler hun er nedarvet. For gjenstander som moren kjøpte gjennom mange år i Marokko, er med videre i Kristins liv. – Hvert år, fra tidlig 60-tall, besøkte min mor sin kusine i Casablanca og Marrakech. Hun laget også marokkansk mat hjemme. Så det som er moderne akkurat nå innen farger, stil og materialer, har ikke vært retningsgivende for meg, forteller Kristin. Hun har heller forent det nordiske med impulser fra sørøstlige breddegrader, som fjærpynten over sengen, keramikk og elementer fra Marrakech og Marokko.

– Siden hytta forener de gamle byggeskikkene fra seterstølene med det nye, har jeg ønsket å videreføre gamle tradisjoner og verdier ved å ta i bruk bondemøbler, og sette alt inn i en stilren og lun sammenheng. Slik skaper vi vår egen historie, et eget uttrykk, samtidig som vi understreker vår identitet, forklarer Kristin. Hennes favorittmøbel, hvis hun må velge, er det runde eikebordet i stuedelen. – Bordet sto i stuen hos «bestepappa» i Oslo. Jeg var veldig glad i ham, forteller Kristin. På hytta i Uvdal fikk bordet nytt liv, etter en liten runde med sandpapir.

– Hytta føles som vår egen, et sted med vårt DNA og identitet, der historien vår er med på å definere oss, i omgivelser som vi trives i, oppsummerer Kristin.

Utsiktspunkt: Stolene er etter Kristins «beste-pappa», de er rundt 80-90 år gamle, og gode å sitte i. Fordi det er så luftig her, med store vindu, er det valgt en mørk brun beis som tilfører lunhet. Fargen fra Sjemmedalhytta tilsvarer omtrent Jotun Lady Pure Nature 9048 Mokka.

Et nikk til svunnen arkitektur: Boden har Per bygget av gamle, værbitte materialer fra Uvdal. Dørene er også selvsnekret og satt inn med jernvitriol, for å ta opp det værbitte panelet. Jernvitriol gir nytt panel en grå patina i løpet få dager.

Nytt og gammelt: Hytta er tegnet som en oversettelse av en gammel seter av Vårdal Arkitekter. Takvinkelen på boden er lik den på hytta. Sprossvinduet er et bruktkupp til 300 kroner.

«Bordet sto
i stuen hos
«bestepappa»
i Oslo. Jeg var
veldig glad
i ham.»

Peiskos: Den herlige
sofaen i kordfløyel er fra
Sofacompany, og
taklampen er fra
&Tradition.

PRIVAT

Åpen romløsning: Den rause kjøkkenøya har god plass til kokkelering samtidig som man har god kontakt med stuedelen. Innredningen er fra Smith.

Gjenbruk: Lampettene etter Kristins foreldre er trukket med stoff fra en strikkegenser. Krydderpotta i keramikk er etter Kristins bestefar, fra da han bodde i Sør-Afrika.

Arvestykker: Stolene etter Kristins oldemor er malt i samme farge som vinduskarmene, for å skape en fin helhet. Stolputene er trukket opp med ulike, fine tekstiler. Bordet kommer fra Løten og er etter Kristins far, mens taklampen er fra &Tradition. På stoler og karmen er det brukt Lady Supreme Finish 40, i fargen Askesort 9920/s8000-N.

Snekret garderoben selv: Kristin tegnet den og Per snekret. Veggen i front er tilpasset framskapet som er en arv etter Kristins mor. Spilene gir litt luftighet, noe som gjør at våte skiklær tørker fortere. Beisen på veggen tilsvarer omtrent Jotuns Pure Nature, i fargen 9098 Værbitt Tre. Spottene heter Cube dim to warm.

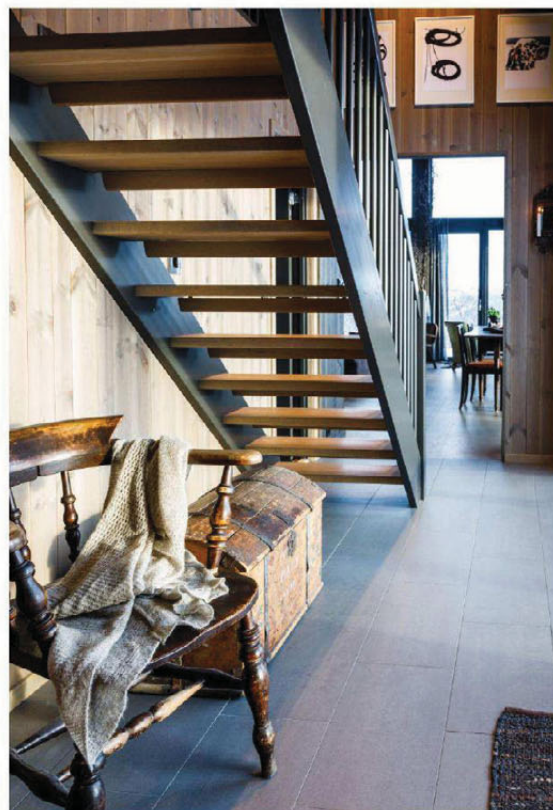
«Hytta føles som vår egen,
et sted med vårt DNA og identitet,
der historien vår er med på
å definere oss.»

Kreativ omsøm: Sengeteppet er redesign av gamle gardiner som har tilhørt Kristins mor. På toppen er morens ullsjal sydd på som dekor. Dekorasjonen på veggen er et reiseminne fra Marakech. Beisen på veggen fra Sjemmedalshytta tilsvarer omtrent Jotun Pure Nature 9098 Værbitt Tre.

«Å gi gjenstander et nytt liv,
i en ny sammenheng, føles
meningsfullt.»

Lys gang: Dagslyset flommer inn i gangen mellom stuen og soverommene. Stolen er etter Kristins farfar. Skiferflisene er i størrelsen 30 x 60 cm. Kisten fulgte med huset som Per og Kristin kjøpte sammen.

Varme jordfarger: Badet er holdt stilrent, med store fliser. Speilet har en ramme av en kløv, som er et hesteredskap.

Brokade og værbitte tre: Sengegavlen er trukket med et brokadestoff fra 1700-tallet, kjøpt på Blomqvist nettauksjon. Putene, liftgardinen og sengeoverkastet er sydd av stoffrester.

Bålkos: Uvdal byr på et utrolig flott fjellandskap som paret setter stor pris på.

Et vintereventyr: U-en i Uvdal har pareet
en formidabel utsikt mot fra Nørstebølia.

«Vi visste ikke hvor Uvdal lå før vi kom hit første gang,
og da ble vi bergtatt av utsikten.»

Rustikk speilramme

Et speil i røffe materialer kan gjøre seg godt på hytta.
Vi viser hvordan du kan lage rammen.

TEKST OG ILLUSTRASJONER: ØIVIND LIE FOTO: PER ERIK JÆGER

Dette er enkel snekring, du må ha en kapp- og gjærsag og litt tålmodighet. Da er dette gjort på en dag. I tillegg må du sette av litt tid til å jakte på brukte materialer til rammen.

Alle typer brukte materialer kan brukes; værslitte, malte og ellers hva du måtte finne. Det viktige er at de ikke er fuktige når de skal brukes. Trenger de å tørke, kan du stable dem i høyden med en tynn list imellom, gjerne med noe tungt på toppen.

Dette trenger du

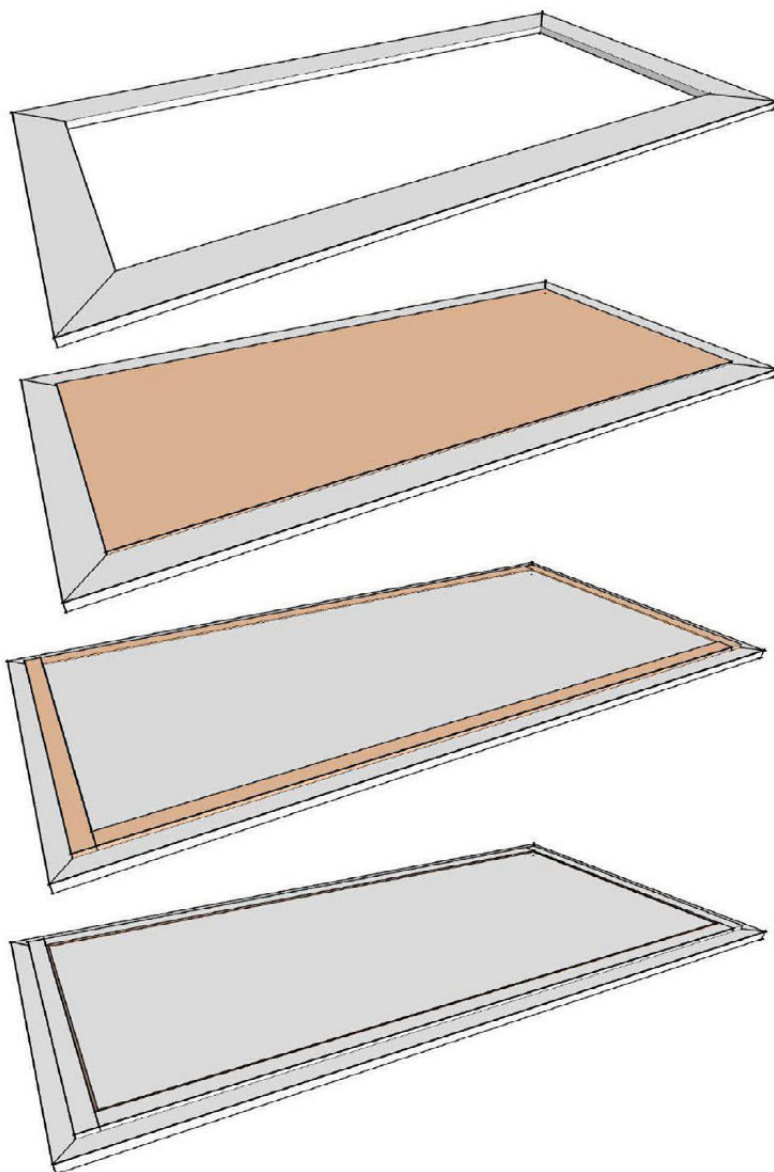
- ▶ Materialer til rammen
- ▶ 9 x 34 glattkant
- ▶ 9 x 45 glattkant
- ▶ Tetningslist
- ▶ To øyeskruer

1. Start med å kappe til omrammingen. Innvendig mål på rammen må være mindre enn yttermålet på speilet, 4 cm på høyde og bredde er passe. Lim sammenføyningene og la den herde på et plant underlag.

2. Snu omrammingen med fremsiden ned. Legg speilet på rammen. Da skal speilet dekke 2 cm inn på rammen rundt hele.

3. Lag en ramme av 9 x 21 rundt hele speilet. Den limes og stiftes til omrammingen med dykkspiker.

4. Den lille rammen du har laget er litt tykkere enn speilet. For å fylle mellomrommet som oppstår, legger du en tetningslist rundt kanten på speilet.

Flott blikkfang: Et stort speil med ramme i røffe materialer passer godt inn på en hytte.

MARKOSVATNET
HAUGESUND

Markosvatnet
Høyde over havet: **390 moh.**
Kommune: **Suldal**
Fylke: **Rogaland**

Hekta på Huldrebu

Går det an å stormforelske seg i en hytte? – Ja!, er det rungende svaret fra mor og datter som elsker livet i Huldrebu.

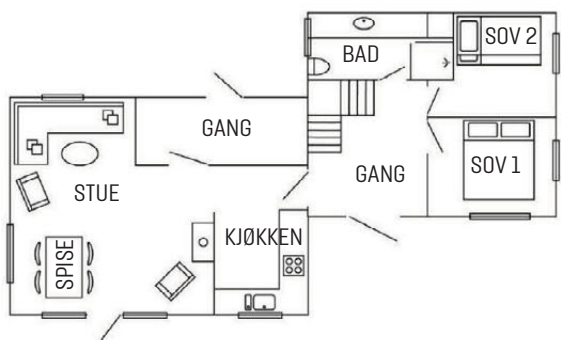
TEKST OG FOTO: **LISE BJELLAND**

Drøm oppfylt: Mor Astri Sofie Eskevik og datter Brita Marie Aunan drømte om en hytte hvor alle kunne være samlet. Etter tre år med arbeid, er de endelig i mål. Lykken er stor.

Før Hedlebu: I dag Huldrebu.
Navnet på hytta ga seg selv.

HYTTEFAKTA

HYTTETYPE: Skogshytte i reisverk, selvtegnet, både ny og gammel del

BYGGEÅR: 1969 og 2022

STØRRELSE: 90 kvm

UTVENDIG KLEDNING: Furu

TAK: Takplater med struktur

ROM: Gang, kjøkken, stue, bad, 3 soverom + hems

FASILITETER: Innlagt strøm, vann, kloakk, fiber

I det som trolig er et av Suldals eldste hyttefelt, ligger i underkant av 30 hytter spredt i terrenget. Satt opp den gang det ikke var snakk om sprenging og planering for å få plassert en hytte, men hvor hyttene er bygget etter landskapet. Her har mor og datter, Astri Sofie Eskevik og Brita Marie Aunan, slått seg ned i en av de eldste hyttene. Den lille hytta har siden kjøpet blitt endevendt og har økt i størrelse.

Snøfillene ligger tett i luften der undertegnede bakser på truger bort i meterdyp snø. Fargene i det skogkledde landskapet går i sort-hvitt denne vinterdagen, men et norsk flagg lyser opp på en sortmalt hyttevegg og viser veien mot målet. Inne høres lyden av bjeffing før døren går opp og to lyse hoder og en bustete hund ønsker velkommen inn til kaffe og hyttekos.

– Fortell! Hvordan havnet dere her, og ikke minst hva har dere gjort etter at dere overtok?

Mor og datter kikker bort på hverandre, smiler og tar sats.

FALT PLADASK

– Det var mor som ivret for å kjøpe hytte, hun ville vi skulle ha et sted å være sammen hele familien, starter datter Brita Marie.

– Dette var midt i pandemien og vi hadde sett oss ut noen hytter vi ville kikke på. Et par i Suldal og en i Sauda. Vi bestemte oss for å ta det som en tur, med tid til å gå på ski og overnatting på fjordhotellet på Sand. Utpå kvelden, etter at vi hadde sett på et par hytter ved Gullingen, satt jeg og søkte på hytter i nærområdet. Da dukket denne opp.

– Sjekk denne mor, den så vel koselig ut!

Selv om hytta sto beskrevet som enkel og uten innlagt strøm og vann, bestemte de seg for å ta en titt neste dag. Eier viste seg å bo på Østlandet, og den lokale damen i dalen som hadde nøkkel var ikke hjemme, så det ble befarig kun fra utsiden.

– Men vi var solgt! Fra første stund. Det var en fin dag i vinterferien, og vi slo oss ned på benken utenfor og kikket utover vannet. Utsikten var bare slående vakker. Etter hvert tittet solen frem, og vi var ikke i tvil. Her, dette er hytten vår, det er slutt på å kikke på andre! Så, jo, det var kjærlighet ved første blikk, smiler mor Astri Sofie som mener å huske at hun la inn bud samme dag eller dagen etter.

– Og du som hadde kommentert på en visning dagen før at vi ikke kunne kjøpe en hytte hvor det var mye å gjøre, ler Brita fra sidelinjen.

NAVNET GA SEG SELV

For selv om hytta var solid bygget og av gode materialer, innså de at det var ting å ta tak i da de kunne ta herligheten nærmere i øyesyn. Skulle de ha sjans til å få med seg alle tre generasjoner, var første steg å få lagt inn strøm.

– Det var ikke engang solceller. Når kvelden kom, fikk vi ikke gjort noe og måtte bare gå og legge oss. Men vi stortrivdes, fra dag én. Hytta som tidligere het Hedlebu ble raskt omdøpt til Huldrebu. Et passende navn, syntes vi, siden eierne nå var to damer.

Mor og datter blunker skjelsk og retter på de lyse lakkene. Brita reiser seg og legger en ny kubbe inn i det som før var en åpen peis, men som nå har fått en innsats som gir mye bedre varme. Begge vedgår at det kjennes godt å ha kommet dit de er i dag, ikke ante de hva som lå foran av arbeid ›

Før: Sånn så hytta ut da Astri og Brita overtok. Den trengte en kjærlig hånd, men hadde mange gode kvaliteter.

FØR

Før: Det gamle kjøkkenet med gassbluss som kokeplate. Her er det i dag TV-krok med sofa.

FØR

Før: Det gamle kjøkkenet var lite og hadde kun en enkel utslagsvask. Vann ble hentet i bekken like ved.

FØR

Før: Ett av de to soverommene med køyesenger.

FØR

FØR

Under bygging: Her er den gamle delen beiset i fargen seterbrun, mens snekkerne jobber med påbygget.

Bruktkupp: Veldig mye har mor og datter kjøpt på Finn, som kjøkkeninnredningen og åtte innvendige dører. Komfyr og benkeplate er nye.

«Her, dette er hytten
vår, det er slutt på
å kikke på andre!»

da de overtok. De sender varme tanker til gode hyttenaboer som skulle vise seg å bli en stor drivkraft, og som hjalp til med å få lagt inn både strøm og vann.

– Plutselig kunne de finne på å ringe meg; «Nå sitte me her på terrassen og har byggemøte – ka ti komme du?» Da var det bare å stille, minnes Astri.

TRENGTE MER PLESS

Med strøm og vann på plass, dukket behovet for flere kvadratmeter opp. Den gamle hytta var ikke større enn 45 m², det ble i trangeste laget om familien skulle kunne være samlet.

– Først hadde vi planer om et frittstående anneks, men etter hvert begynte tanken om et påbygg å ta form. Med plass til to gode soverom, en liten hems, gang og ikke minst et skikkelig bad. De gamle soverommene lå rett over tanken til snurredassen, og med et utett gulv kan du jo selv tenke deg. Jeg fikk ikke med meg min kjære Bent Ove på hyttetur, for han fikkset bare ikke den doen, ler Astri.

Hun satte seg til med pc-en og begynte å streke opp et nybygg i Excel. Utallige skisser måtte til før resultatet ble som huldrene hadde tenkt. Tilbygget skulle ikke ta luven av den gamle hytta, og det skulle holdes i samme stil.

– Til slutt så det bra ut, og heldigvis fikk vi godkjenning hos kommunen. To lokale tømrere ble engasjert, to fantastisk flinke folk. De så løsningene underveis, som var til det bedre. Blant annet mente de at vi måtte trekke taket litt lenger ut, det ville se bedre ut rent estetisk, men det ville også gi oss en fin skjermet sitteplass når det regner.

MR FIXIT

Ikke så lenge etter at hytta ble deres, traff Brita sin Jan. En kar som skulle vise seg å være en handyman av dimensjoner, den perfekte match for både Brita og hytta.

– Jeg husker første gangen han var med. Brita ler og rister på hodet. – Huff, stakkars mann! Nybygget var kommet på plass men det var ikke isolert. Jan viste seg å være en reser på å isolere, og da var han allerede godkjent. Når tømmerne måtte ta pause i april på grunn av lemming, fikk Jan ta over. Han reiv ned gulv og vegger i den gamle delen, isolerte og lagde alt sånn som det er i dag. På et tidspunkt var det mye kaos: Vegger og gulv var revet i den gamle delen, kun pipen sto igjen. Men han lot seg ikke skremme, tvert imot. Jan har snekret og panelt, isolert, lagt gulv, montert kjøkken. Ja, listen er uendelig. Nå har det blitt sånn at mor og jeg klekker ut ideene, mens Jan fullfører.

Etter snart tre år med sammenhengende arbeid ser de frem til å kunne senke skuldrene og løfte blikket, og bare nyte det som var forelskelse ved første blick. Tiden er inne for å spenne på seg turskoene og bli kjent i terrenget de har kikket lengselsfullt ut på så mange ganger.

– Det har vært intenst, det har det. Men verdt alt slitet.

Luksuskjøkken: Kjøkkenet i den gamle hytta var nærmest bare et lite kott med en liten gasskomfyr og en enkel vask med kaldt vann. I dag er det ingenting som mangler på kjøkkenet.

Makeover: Den gamle, fine døren har blitt malt i en gråsort farge, og med gulldekor er den et blikkfang i stua. Stolen har fått samme farge. Døren går inn til det som i dag er en bod, men som tidligere var hyttas inngangsparti.

Hyttekos: Det er høy trivselsfaktor i Huldrebu. Gamle ting og møbler som sto igjen etter forrige eier, kommer til sin rett i fin kontrast med ny komfort.

HYTTEBESØK

Åpnet opp: Romløsningen i den gamle hytta er gjort om. Det som tidligere var kjøkken har nå blitt til sofa/TV-krok, mens nytt kjøkken fikk plass hvor de to soverommene tidligere lå. Så godt som alt av interiør sto igjen etter forrige eier. Det er mor og datter glad for. - Det var som å komme inn i et museum, alt var tatt godt vare på. Jærstolene er malt i gråsort farge. Slagbenken er arvegods fra Astris tante.

Ren nytelse: Skulle Astri ha sjanse til å få med seg kjæresten på hyttetur, måtte det bli nytt bad og ikke minst nytt toalett. Dette lekre baderommet i påbygget, med baderomsinnredning og speil fra Ikea, holder i lange baner. På veggene er det brukt eikefinerplater som er behandlet med Oxo hardvoksolje.

Kjøkkenglimt: Veggene på kjøkkenet er hvitpigmentert. Av kjøkkeninnredningen kjøpt på Finn, ble overskapene brukt til å lage et vegghengt skap som fikk benkeplate i eik på toppen. Bildet over er det kunstner Anita Tjemsland som har laget.

Fornøyd hulder: Astri i åpningen mellom stue og kjøkken. De gamle furuveggene har siden de overtok blitt beiset i fargen drivved. Den blå tinen på gulvet sto igjen etter forrige eier.

«Nå sitte me her på
terrassen og har byggemøte
– ka ti komme du?»

Dobbelt så stor: Den gamle hytta på 45 kvm fikk et tilbaketrukket påbygg som huser en romslig gang, to soverom og hems. I dag er den tidligere brunrøde hytta beiset i fargen seterbrun, med hvite vinduskarmer.

Blåtimen: Lite slår utsynet mot Markosvatnet og himmelen som lyser i gull i skumringstimen.

Mr fixit: Jan Wessel kom inn i Britas liv i akkurat rette øyeblikk, skulle det vise seg. Han har stått på som en helt og fikset alt mulig.

«Jan viste seg å være en reser på å isolere, og da var han allerede godkjent.»

Hovedsoverom: I det nye påbygget ble det plass til to romslige soverom, begge med utsikt til trær og flott natur. Her står furuveggene foreløpig ubehandlet.

BRENNENDE KJÆRLIGHET

At grua i kjøkkenet i Bellestugu skulle
bevares, var Kjersti aldri i tvil om.

TEKST OG FOTO: MONICA ALMSKÅR HEGGSET

Peiskos i generasjoner: Kjersti er vokst opp med en mor, bestemor og en tante som satte stor pris på en kosestund ved peisen. Da Kjersti fikk muligheten til å ta vare på den gamle grua i Bellestuggu grep hun muligheten med begge hender.

Kjersti elsker gamle gruer!
Hun synes de gir en egen stemning til et rom, og hun har tatt vare på flere! Blant annet ei de fant klebersteinene til ute i gårdstunet da de kjøpte gården. Den har nå hedersplassen i stua i huset de bor i. I fjor fikk hun og Tronn også rekonstruert grua i Bellestugu, det gamle huset som kom flyttende til gards, og ble satt opp på et sett gamle husmurer.

Denne fascinasjonen tror Kjersti kommer av at hun som liten opplevde at både moren, bestemoren og ei tante satte stor pris på ei kosestund ved peisen.

– Roen og freden det ga å sitte sammen med dem, og se inn i de åpne flammene, har nok fulgt meg videre i livet.

Grua i Bellestugu var i dårlig forfatning da de kjøpte huset, og både den og pipa måtte tas ned før huset ble flyttet til Brendjord.

Pipa, som var av gråstein, var klar og hetta var sprukket. Men de store klebersteinene var fortsatt intakte. De kunne brukes da grua skulle bygges opp igjen.

– Vi fyrer i grua lørdag og søndag morgen, men også noen ganger på morgenen midt i uka når vi spiser frokost.

– Det stråler varmt fra grua når det brenner godt i den. Kleberstein har en unik varmelagrende egenskap, så om man fyrer noen timer sammenhengende, blir den så varm at den avgir varme til rommet lenge etter at det har sluttet å brenne.

Stemningsskaper: Grua i kjøkkenet i Bellestugu brukes av alle som leier huset, forteller Kjersti. Den er en stemningsskaper uten sidestykke og gir en egen atmosfære til rommet.

FØR

Før: Slik så det ut i Bellestugu like før ildstedet ble tatt ned og huset flyttet.

God start: Her er peisvangene av kleberstein langt på vei ferdig oppmurt. Disse ble merket da grua ble tatt ned, slik at de skulle få tilbake sin opprinnelige plassering. Steinene ble rengjort for å få rene liggeflater og god heft. Man må også sikre kvaliteten på steinene da slike steiner kan bli utbrente. Nederst til venstre ble en ny stein tilpasset da den gamle var ødelagt.

Glad murer: Svein Ove Brun fra Vågå synes det er en tilfredsstillende jobb å sette opp igjen den gamle klebersteinspeisen som har en over hundre år lang historie i Bellestugu. Nå kan den brukes enda lenger! Det er en tung jobb, da hver stein kan veie fra 100–200 kg. Han har også vært involvert i prosjekter hos Riksantikvaren og har murt opp gruer/peiser på gamlemåten med naturstein og leirmørtel. I sin tid som murer har han satt opp mellom 75–100 åpne ildsteder.

Forskaling: Snekker Zpigniew Jurkowski setter malen og forskalingen til den nederste delen av hetta (peisbroa) på plass. Han var også behjelpelig med å mure peisbroa. Det ble tatt utgangspunkt i dybden og høyden på peisvangene for å lage den kurvede utformingen på peiskappa. Peisbroa er den nederste delen av hetta, som er av sement. Mange klebersteinspeiser har peisbro av kleber.

Sett ovenfra: Den solide trekonstruksjonen, fungerer både som mal til peiskappe og forskaling til peisbroa. Den fjernes når peiskappa er ferdig herdet (tørket). Da blir peiskappa en sammenhengende konstruksjon og et selvbærende element som hviler på de to peisvangene av kleberstein.

Pipa klargjøres: Inni hetta skal det monteres spjeld og røroverføring til pipa. Her er et hull i pipa gjort klart for dette. Hetta mures av gammel teglstein og murmørtel. Man kan også bruke kalkmørtel eller leirebruk slik de gjorde i gamle dager. Da må man ha leire som er egnet til det, sier mureren.

Bak hetta: Rør-gjennomføring til pipa er på plass, og den bakre delen av hetta er i ferd med å reise seg. Hetta mures av gammel teglstein av god kvalitet og murmørtel. Man kan også bruke kalkmørtel eller leirebruk slik de gjorde i gamle dager. Da må man ha leire som er brukbar til det, sier mureren. Bak teglsteinen til venstre ses så vidt en brannmur som er på vei opp. Bak grua var det opprinnelig en trapp og den skal opp igjen her.

Ny pipe: Pipa er murt opp der den gamle gråsteinspipa opprinnelig sto. Det hender at det settes opp nye gråsteinspiper, men disse må bygges etter svært strenge retningslinjer, og det blir dyre piper, forteller mureren.

SLIK BLE GRUA SATT OPP IGJEN

Oppsettingen av grua er en kombinasjon av restaurering og rekonstruksjon. De gamle klebersteinene ble bevart og sokkel og hette/peiskappe ble rekonstruert med nyere materialer. Bellestugu har ikke kjeller så man trengte ikke å ta hensyn til ev. bæring men det ble laget et ekstra armert område der ildstedet står. Grua ble bygget opp med fundament/sokkel direkte på den murte sokkelen. Ny pipe ble bygget av Leca Maxi. Klebersteinene ble rengjort og satt opp igjen som vanger slik de sto tidligere. Steinene ble limt sammen med en blanding av vannglass og klebermel. Steinen nederst til venstre var ødelagt og ble erstattet av en ny stein. Ny kappe ble bygget av teglstein og murmørtel M5. Den ble murt opp rundt en spesiallaget forskaling/mal av tre. Peiskappe og sokkel ble pusset med murmørtel KC 36/65 til slutt.

Gamle ildsteder

I gamle ildsteder er det ofte brukt lokale materialer, som «gråstein», skifer og annen naturstein, murt opp med kalkmørtel eller en mørtel av leire/sand. Leirmørtel var vanlig, den er mindre følsom for de store temperaturvariasjonene i ildsted og pipe.

Puss og overflatebehandling kan være av de samme materialene. Ildsteder i kleberstein er vanlig der hvor materialet var tilgjengelig. Klebersteinen er lett å forme og har gode varmetekniske egenskaper.

Gamle piper er i flere distrikter murt av lokal naturstein, men teglstein er etter hvert blitt det dominerende materialet.

Rundt gjennomføringen i taket er det en avdekking mot lekkasjer. Av og til er bare steinen murt ut som en krage, men som regel er det også beslag. Innvendige reparasjoner av murverk eller puss må gjøres med samme materialer som pipa eller ildstedet er oppført med. Det vil ofte si kalkrike mørtler eller mørtler med mye leire som bindemiddel. Å bruke sement er en dårlig løsning, fordi denne blir en hard og uelastisk klump som sprekker opp i overgangen til opprinnelig murverk eller puss.

Reparasjon bør overlates til gode håndverkere som bør ha erfaring fra arbeid med gamle mørteltyper.

Kilde: Riksantikvaren/Bygg og Bevar

MURERENS BESTE TIPS

► Å sette opp ei grue er søknadspliktig.

– Her kan man henvende seg til lokale myndigheter på området. Håndverker/murer kan i mange tilfeller være behjelpelig med å utarbeide søknaden, sier murer Svein Ove Brun. Gamle gruer og åpne ildsteder er ansvarsfulle oppdrag, og både restaurering og rekonstruksjon av slike ildsteder må man bruke godkjente fagfolk til.

► Pipa må være dimensjonert etter størrelsen på peisen. Gedigne gruer har behov for et stort tverrsnitt i pipa, da det er et visst volum av røyk som skal opp gjennom pipa, og man må sikre at den har stor nok kapasitet. Før var det varme i pipene hele tida, nå har de gamle gråsteinspipene lett for å forvitte, da det ikke fyres like jevnt lenger.

► En peis/grue må ha luft inn! Man kan ikke ha åpne gruer i nye hus, da de er for tette.

► Hvis en kleberpeis/grue skal tas ned, for å settes opp igjen senere, er det viktig å merke alle delene godt. Det beste er å kontakte en murer på et tidlig tidspunkt. Noe kan man gjøre selv, som å pusse og reparere ei grue på utsiden, men sørg da for å bruke samme materialer som ble brukt tidligere. Ikke mal med plastmaling på en gammel peiskappe, for eksempel!

► Har du ei gammel grue, ikke nøl med å ta kontakt med fagfolk, det er ikke alltid det er så store ting som skal til for å få den opp å gå!

FYRER MED BJØRK

Bjork er den beste veden å bruke i grua, synes Kjersti. Den brenner rolig og fint uten gnister. Gran kan man ikke bruke i åpen grue, da spretter det glør utover gulvet. Har man god, tørr bjork, trenger man ikke annet enn fyrstikker for å tenne opp.

«Roen og freden
det ga å sitte
sammen med dem,
og se inn i de åpne
flammene, har nok
fulgt meg videre
i livet.»

Rund kappe: Grua i Bellestuggu er ei tradisjonell Lesja-grue med rund kappe. Gruene med rund hette går også under navnet Østerdalspeis og finnes både i Romsdalen og i Trøndelag.

Trysilfjellet sør
Høyde over havet: **709 moh.**
Kommune: **Trysil**
Fylke: **Innlandet**

DANSER PÅ HYTTEBORDET

Egentlig var familiens hytte et sted der de skulle finne hvilepulsen, men den er også til de grader blitt et sosialt samlingssted. På det meste har det vært 60 gjester på terrassen, og da blir det gjerne dans på utebordet.

TEKST OG FOTO: KATHRINE SØRGÅRD

Glade hytteeiere: Med egen hytte tilbringer hele familien mer tid utendørs. Jon Arild fra Sandnes og Ina fra Flisa møttes under studier i Danmark. Nå er de blitt en familie på fem, som bor på Elverum. Ildsted fra Espegaard.

Innlemmet verandaen: Fronten ble totalforandret etter ombyggingen, som også ga mer plass til stuen inne. Veggene og det lille vinduet ble erstattet med en stor vindusflate. Rundt de solide utemøblene samles gjerne venner fra hytter i området, og da hender det at det blir dans på bordet.

Før: Hytta før den ble bygget ut. Den største forandringen er at verandaen er bygget inn i hytta, og at det lille vinduet er byttet ut med store vindusflater som slipper naturen inn.

FØR

PRIVAT

Roer helt ned: Ina og Jon har vært sammen halve livet. De jobber begge mye, men slapper godt av sammen når de er på hytta. De innrømmer at mobilene ikke legges bort, og ler sammen av artige videosnutter på sosiale medier. Bildet av nasjonalfuglen Fossekallen er fra @veggbilder.

Da Ina og Jon Arild Aarskog kom til 90-tallshytta i Trysilfjellet sør for første gang, skinte sola fra en blå himmel. Rommene inne i den vesle hytta glødet, og utsikten gjorde inntrykk. De var ikke i tvil om at dette var stedet for dem.

Selv om hytta var enkel, ønsket de egentlig ikke å gjøre så mye med den. Men da de tok den i bruk, så de umiddelbart for seg nye løsninger. I stedet for å male furupanelet fra 1990 den første helgen, rev de ned så å si hele hytta innvendig! Ina, som elsker å tegne planløsninger, laget en ny som fungerer bedre for familien på fem.

SAMLES PÅ TERRASSEN

Forandringen har gjort hytta til et fint sted å samle mange, selv om den bare er blitt 14 kvadratmeter større. Den største endringen er at den overbygde verandaen nå er innlemmet i hytta.

Et viktig tilskudd til det sosiale hyttelivet er terrassen, som brukes hele året. Her innvies påsken hvert år, og da kommer det gode venner fra hytter i nærheten. Solide utemøbler og et stort langbord gjør at mange kan samles på hytteterrassen til både festlige lag og roligere anledninger.

– Venner kan skli innom hytta vår rett fra bakken. Når vi samles, griller vi gjerne, har konkurranser, hopprenn og underholdning. På det meste har vi vært 60 ute på terrassen. Heldigvis har vi et solid utebord, det er mange som har danset på det, sier Ina og smiler.

Det er allikevel først og fremst roen som preger familiens hytteliv, her får de tid til hverandre. – Vi er fastleger begge to, og alle våre tre barn er aktive. Hverdagen er hektisk, så vi ønsket et sted der vi kunne finne hvilepuls, både små og store, forteller Ina.

At de bare bruker en times tid fra hjemmet i Elverum til Trysil gjør det enkelt for familien å stikke til fjells en fredag ettermiddag. Barna Leah (17), Matheo (12) og Milian (11) har alle venner i hyttegrenda, noe som også gjør hytteturen enklere for alle.

DRØMMER OM UTVIDELSE

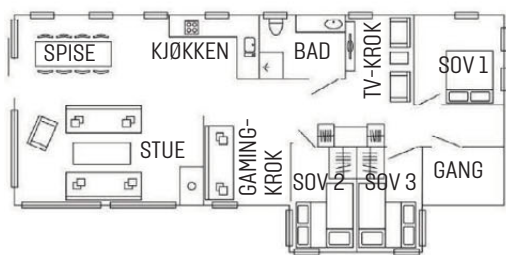
Hytta er annerledes nå enn da familien overtok den i påsken 2020. Utvidelsen har gitt kjærkommen plass til et ekstra soverom, og fra de nye, store vinduene som har erstattet flere små, kan de på klare dager se helt til skianlegget i Sälen i Sverige.

– Hjemme bor vi et funkshus, så vi ønsket oss en mer hyttete stil her. Vi valgte derfor beiset panel inne, sofa med ulltrekk – og peis, selv om det kan bli litt vel varmt når vi fyrer. Nå drømmer jeg om å bygge ut litt til, forteller Ina. Selv om det nok blir en stund til det skjer, har hun tegningene klare. Planen er å utvide kjøkkenet og lage et lite bad til.

Hytta er de uansett fornøyd med som den er, selv om guttene må dele rom. – Om vinteren koser vi oss med lange frokoster i pysjamas. Vi tar vare på øyeblikkene og skaper gode minner, som jeg håper at barna tar med seg videre i livet, sier Ina. Hun har selv gode barndomsminner fra besteforeldrenes enkle hytte.

Ina gleder seg alltid til vinteren når trærne står snøtunge utenfor, og det hun kaller for tøffelsesongen kan begynne. – Jeg elsker å sette meg i stua på morgenkvisten med en kaffe, og se utover fjellet. Ingen av oss er friluftsmennesker, men hytta har gjort at vi er mer ute på tur, forteller hun. Boblebadet bidrar også til utelivet, og når mørket har falt på, prøver de å finne stjernetegnene på himmelen.

– Vinteren her er magisk med mye snø. Vi storkoser oss her! Det er alltid litt sårt å se hytta i sidespeilet når vi kjører ned fra fjellet.

HYTTEFAKTA

HYTTETYPE: Ombygget Solørhytte, arkitekttegnet

BYGGEÅR: 1990. Nåværende eiere overtok den i 2020

STØRRELSE: 80 m²

UTVENDIG KLEDNING: Malt panel og skifer

TAK: Blikk

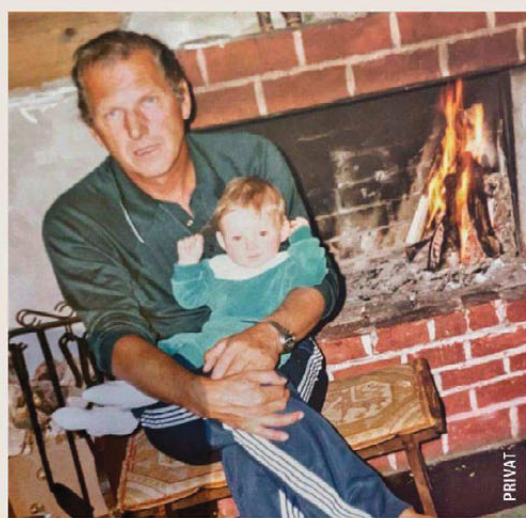
ROMINDELING: Entre, bod, tre soverom, bad med wc, kjøkken, stue

FASILITETER: Innlagt strøm og vann WC, utebad

INSTAGRAM: @cabin.aarskog

Vinterstue: De lyse sofaene kler all snøen utenfor. Sofaer i ull fra Bolia. Bord fra @litengave.

Lys fjellhytte: Ina lyktes med å overtale Jon til ikke å male hytta svart. Den nye fasaden med skifer og lys maling går mer i ett med de store snømassene som kan pakke seg rundt den.

Enklere hytteliv: Ina har vokst opp med hytte uten strøm og vann, og med utedo. Her er hun som barn på familiehytta med bestefaren sin.

Varme: Familien fyrer gjerne i pelsen. Stua er holdt i en lys og tiltalende stil.

Lun: Hytta er lys også inne, samtidig som det beisede panelet gir varme til interiøret. Bladhyllen er fra Home & Cottage.

«Vi ønsket oss et sted der
vi kunne finne hvilepulsen,
både små og store.»

Nær naturen: De kraftige, sorte vinduskarmene gir en fin innramming av naturen utenfor. Stol fra @atmosphere.

For gode stunder: Et stort og langt spisebord som mange kan samles rundt er prioritert fremfor et større kjøkken. Innredning fra Schmidt Kjøkken.

Lys kontrast: Ina brukte tid på valg av fliser. Resultatet ble blanke fliser med former som gir litt karakter, og som reflekterer dagslyset.

Lyst: Kjøkkenet har rene linjer og lyse, behagelige farger. Vinduet med mørk omramming gir en illusjon av at utsikten er et flott veggbilde.

«Om vinteren koser vi oss med lange frokoster i pysjamas.»

Tøffelsesong: Vinteren er Inas favorittid på hytta. Da slapper hun ekstra godt av.

Vintermagi: Når snøen pakker seg rundt hytta, storkoser familien seg. Det gir en helt egen stemning.

Effektivt kjøkken: Plassen er utnyttet godt, men hvis det blir utbygging om noen år, blir kjøkkenet utvidet. Vifte fra Rørshetta.

Kosekrok: I gangen bak kjøkkenet er det laget plass til en liten tv-krok.

«Ingen av oss er friluftsmennesker, men hytta har gjort at vi er mer ute på tur.»

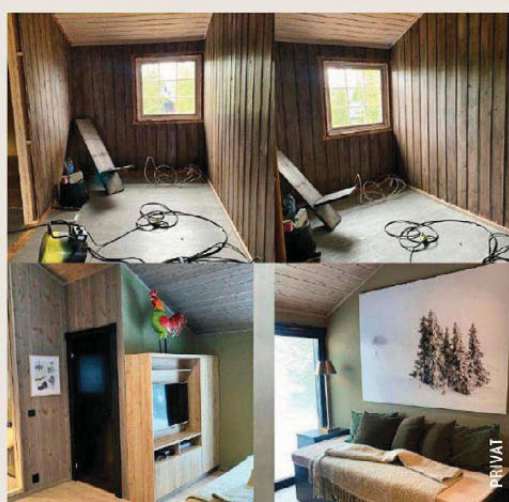

Luftig: Hytta på 80 kvadratmeter er kompakt og smart innredet med en god romfølelse. Rett ved kjøkkenet har de laget en liten sittekrok for gaming.

Åpnet opp: Mellom stuen og gangen med tv-stuen, er det bygget et skille med et høyt vindu inne som slipper inn dagslys til gangen. På tak og vegger er det lagt ferdigbeiset panel.

Gamingkroken: Sovesofaen og tv-reolen er plassbygget. Bilde fra @veggbilde.

Underveis: Det måtte flere forandringer til enn bare noen malingsstrøk.

Nostalgisk gave: Nyproduksjonen av Nintendo-spillet i original stil kan også brukes på mobilen. Den er en gave til barna fra en snill onkel.

DETTE BLE GJORT MED HYTTA

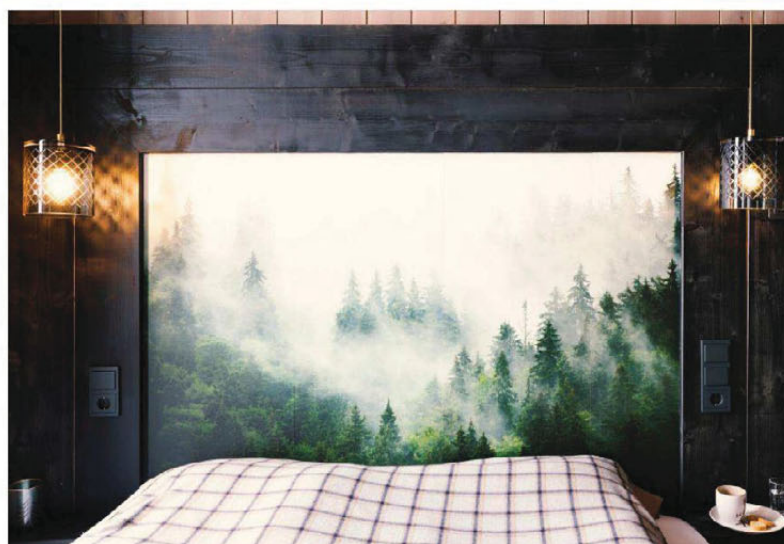
- Bygget ut med 14 kvadratmeter, som inneholder gang, bod og soverom.
- Innlemmet verandaen i hytta.
- Byttet vinduer.
- Flyttet inngangspartiet.
- Skiftet alt av vegger og tak.
- Satt inn ny peis.
- Lagt varme i alle gulv.
- Satt inn nytt kjøkken.
- Plassbygget møbler for å utnytte plass.
- Satt inn nye elpunkter.
- Bygget terrasse.
- Laget til en bålpanneplass med benker.
- Felt ned boblebad ute.
- Malt hytta i en annen farge, og delvis kledd den med skifer.
- Skiftet toalett, servant og dusj på badet.
- Bygget sengegavl.
- Plassbygget sovesofa.

Intim hytte: Familien trives med at plassen er så godt utnyttet, og rommene er tett på hverandre. Garderober er plassbygget, og holdt i samme farge som veggene fordi den er en del av en liten tv-stue.

Smart utnyttet: Barnas soverom er likt innredet. På det lille rommet er det blitt plass til dobbeltseng, gjesteseng, skap og skuffer.

Blikkfang: Sengegavlen er laget av en snekker, etter Inas idé. Belysning, stikkontakt og nattbord er planlagt ut fra den. Lampene Skyline Lux er fra Magnor.

HYTTEBESØK

Hotellinnspirasjon: På soverommet har Ina og Jon Arild en liten kaffemaskin, slik at de slipper å stå ordentlig opp for den første kaffetåren. På tak og vegger er det lagt ferdigbeiset panel.

Utsikt: Dersom du har en eldre hytte med små vinduer, kan du vurdere å bytte til større. Det gir bedre utsikt og øker lysinnslippet, men vær bevisst på at det også kan redusere lunheten.

TRULS SCHAL/BLUE

Nye vinduer kan fort lønne seg

Hvis du bytter ut gamle vinduer, vil komforten øke og strømforbruket reduseres. Men det er flere ting å tenke på før du setter i gang.

TEKST: KARI BYKLUM FOTO: PRODUSENTENE

Synes du tusenlappene renner ut i altfor høye strømgninger? Da kan det være at vinduene er modne for utskiftning.

– Dårlige vinduer fører ofte til et stort varmetap, og mange hytteeiere merker det godt på strømgningen når de bytter dem ut med vinduer som isolerer bedre, sier Helle Pernille W. Sørensen, salg- og markedssjef i Byggtorget og Byggeriet.

Samtidig vil komforten øke, og det gjelder også om du skifter den gamle ytterdøra eller terrassedøra.

– I tillegg kan nye vinduer og dører begrense støyen utenfra. Det er fint om hytta ligger nær veien eller i et område med mange andre hytter

tett på. Men den største gevinsten er nok at du slipper å fyre for kråka, og at temperaturen blir jevnere og mer behagelig.

HYTE VED SJØEN

Før du setter i gang med arbeidet er lurt å gjøre grundig forarbeid, slik at du tar gode valg som varer lenge, sier Gjermund Horten i Røros dør og vinduer.

– Det viktigste er å velge god kvalitet, og siden det forventes et våtere klima fremover, vil det stilles enda strengere krav til kvaliteten.

Men også hyttas beliggenhet påvirker valget av vinduer. Langs kysten er luften fuktigere enn på

TREKKER DET?

Test med et stearinlys langs vinduslistene for å sjekke om det er luftlekkasjer. Er det trekk, vil flammen blafre.

Mye lys: I denne hytta på Sjusjøen spiller vinduene hovedrollen.

fjellet, og Horten sier at råteskader er den største utfordringer på hytter ved sjøen.

– Derfor anbefaler vi trykkipregnerte vinduer, som er den beste forsikringen mot råteskader.

Deres vinduer lages stort sett i furu, og alle de ferdig bearbejdede delene bli trykkipregnert før vinduet settes sammen.

– Vi behandler delene i en stor trykktank som presser væske i treverket. Væsken legger igjen et tørrstoff som motvirker sopp og råte, og denne behandlingen har vi lang og god erfaring med.

DEN GODE KJERNEVEDEN

Å velge vinduer av kjerneved, som er den innerste og hardeste delen av treet, og som er naturlig mer motstandsdyktig mot nedbrytning og råte, er også et godt alternativ. Men her skal man være trygg på hva man kjøper, påpeker han.

– Dessverre er det få produsenter som med sikkerhet kan garantere at kjerneveden de bruker er 100 prosent kjerneved. Det er en stor utfordring i bransjen, og dagens «kjerneved» er dessverre ikke slik den en gang var. Hvis du velger vinduer som hverken er trykkipregnert eller som du får ga-

rantier for at er ren kjerneved, kan du raskt få utfordringer. Dessverre er det eksempler på at folk har kjøpt vinduer som de er blitt fortalt at er kjerneved, men så har det oppstått råteskader etter kanskje bare ti år. Nettopp derfor er det viktig å velge produsenter med gode garantier.

NYØYE PÅ KVALITETSSIKRING

Ved vindus- og dørfabrikken Gilje på Sør-Vestlandet er det kjerneved som gjelder, og markeds-sjef Elin Gilje Jakobsen sier at de stort sett kjøper furu fra svenske produsenter, og at materialene kvalitetssjekkes før vinduene settes i produksjon.

– Det er viktig med skikkelig kjerneved for at vinduene skal bli motstandsdyktig mot råte, og vi tar jevnlig stikkprøver for at kvaliteten holder mål.

Men hos Gilje behandles uansett alle vinduer og dører med en impregnering mot sopp og råte, og de leverer dem også ferdig malt til kunden. – På den måten er vi trygge på at alle får vinduer som har riktig behandling, som er nødvendig for å sikre lang levetid.

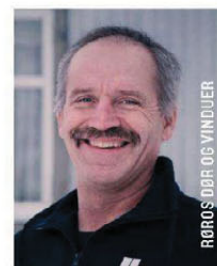
Men det er uansett viktig med vedlikeholdet. – Tre er levende materiale, og det er viktig å ut->

Tøft: Gule aluminiumsvinduer gir særpreg til hytta, og du slipper å tenke på skarping og maling av treverket.

Kjerneved: – Det er viktig å velge vinduer med skikkelig kjerneved for at vinduene skal bli motstandsdyktig mot råte, sier Elin Gilje Jakobsen.

Må tåle ruskevær: Siden det forventes et våtere klima fremover, vil det stilles enda strengere krav til kvaliteten, sier Gjermund Horten i Røros dør og vinduer.

«Hvis du er nevenyttig og har litt erfaring med snekring, kan du i noen tilfeller klare å bytte vinduene selv.»

Kjennetegn for når du bør skifte vindu

- ▶ Dugg på innsiden kan bety at vinduet er punktert.
- ▶ Hvis du kjenner kaldt trekk når du fører hånda langs vinduet eller når du sitter i sofaen med vinduet bak deg. Slik luftlekkasje er et tydelig tegn.
- ▶ Vinduer som er over 20 år gamle vil normalt være modne for utskiftning, men her spiller også kvaliteten og vedlikeholdet en viktig rolle.
- ▶ Vinduene med råteskader bør byttes.
- ▶ Vinduer fra 1965–1975 kan inneholde miljøgiften PCB.

Kilde: Byggtorget

Slik velger du trygt

Norsk dør- og vinduskontroll (NSVK) er en kontroll- og godkjenningsordning for produsenter av vinduer og dører. De undersøker U-verdien, lufttetthet og regntetthet. De har utarbeidet en offisiell liste over produsenter med gyldig godkjenning.

Kilde: ndvk.no

Lite vedlikehold: Stadig flere velger furuvinduer belagt med aluminium. Da begrenses vedlikeholdet til vasking.

bedre eventuelle sprekker i malingen. Hvis du er nøye med vedlikeholdet, vil du naturligvis forlenge levetiden.

Nettopp vedlikeholdet er det mange som slurver med, og for dem kan vinduer i furu som er aluminiumsbelagte være et godt alternativ. – Da slipper du alt med skraping og maling, og det holder med normal vask. Stadig flere velger denne type vinduer, og nå er rundt 45 prosent av vindussalget vårt med aluminiumsbekledning.

HYTTE PÅ FJELLET

Mens hytta ved sjøen er mest utsatt for fukt og råteskader, må hytta på fjellet tåle store snømengder og perioder med kaldt vær. Derfor er isolasjonsevnen spesielt viktig her, og Horten i Røros dører og vinduer anbefaler trelagsglass.

– To av glassene i vinduer med trelagsglass har et isolerende belegg som sørger for at det blir minimalt med varmetap gjennom dem.

Men det er samtidig en utfordringen med godt isolerte glass som ikke alle er klar over; nemlig at det kan dugge fra utsiden.

– Noen ganger oppstår det et motsatt duggpro-

blem. På gamle og dårlig isolerte vinduer, lekker varmen innefra gjennom vinduet og fører til et varmt ytterglass som hindrer duggdannelse. Men når vinduene er så godt isolerte at de nesten ikke slipper ut varme, forblir ytterglasset kaldt, selv om det er varmt inne. Da kan fukten legge seg som et dugglag på utsiden.

Litt kjipt, kanskje, spesielt om du har investert i store vinduer med utsikt innover fjellheimen, men også her har Horten en løsning.

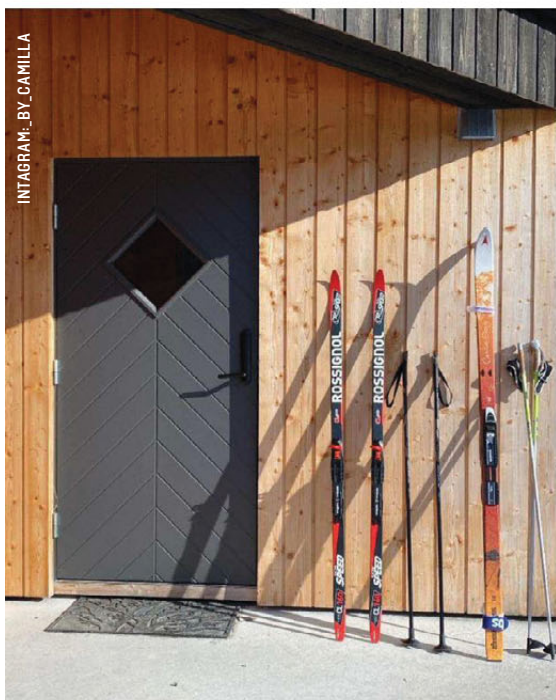
– Det finnes faktisk et antidugg-belegg som vinduene kan leveres med utvendig. Dette belegget kan ikke ettermonteres, og må bestilles sammen med vinduet fra fabrikk.

PASS PÅ TRYKKET

En annen utfordring ikke alle er klar over, er at det i noen tilfeller er nødvendig å trykkutjevne glasset før montering.

– Hvis hytta ligger høyt på fjellet eller du til og med må frakte vinduet i helikopter, er det en risiko for at glasset kan sprekke om ikke glasset trykkutjevnes, sier Gilje Jakobsen.

Ved trykkutjevningen blir glassruten herdet

Tett: Å bytte dør på hytta kan redusere varmetapet betraktelig. Nyere dører er også mer innbruddssikre enn gamle.

VELG LAV U-VERDI

U-verdien er et mål som forteller hvor godt vinduet eller døra isolerer mot varmetap. Helt eksakt vil denne verdien angi hvor mye varme som passerer gjennom. Jo lavere U-verdien er, desto bedre et isolasjonsevnen. U-verdien måles i watt per kvadratmeter per kelvin (W/m²).

Kilde: Byggtorget

utvendig og innvendig slik at den tåler lavere atmosfæretrykk og ikke sprekker. – Derfor er det viktig at kunden oppgir dette ved bestilling, så kan vi eventuelt sørge for å trykkavlaste dem før levering.

DU KAN BYTTE VINDU SELV

Et annen spørsmål som ofte dukker opp er prisen. Nye vinduer er kostbart, og det kan være en god idé å spørre om en pakkepris om du skal skifte alle vinduene samtidig. En annen måte å holde kostnaden nede på, er å skifte vinduene selv.

– Hvis du er nevenyttig og har litt erfaring med snekring, kan du i noen tilfeller klare å bytte vinduene selv, i alle fall om ikke de er for store, sier Gilje Jakobsen.

Det er viktig å følge produsentens anbefaling, og være ekstremt nøye med å tette rundt dem.

– For mange er det nok tryggest å leie inn en fagperson til denne jobben, men det er opp til hver enkelt. Men hvis du er nøye med å velge gode vinduer av høy kvalitet, passer på at de blir riktig montert og følger anbefalt vedlikehold, kan du være trygg på at vinduene holder hytta tett i lang tid fremover.

Arkitekt Kristoffer Moe Bøksle.

Større er ikke alltid bedre

Det kan være fristende å benytte anledningen til å forstørre vinduene når du først er i gang. Men da må du tenke deg godt om, sier arkitekt Kristoffer Moe Bøksle.

Det blir ofte mye diskusjon rundt vindusstørrelser, og i dag tegnes hytter stort sett med mye større vinduer enn det som har vært den norske hytte-tradisjonen, sier arkitekt Kristoffer Moe Bøksle i KIMA arkitektur.

Store vinduer gir god kontakt mellom ute og inne, og det kan være fint å sitte inne med en følelse av å være tettere på naturen. Derfor er det også mange som velger å lage større vinduer i sin eldre hytte, når de uansett skal bytte vinduer.

– Det kan bli bra, men det er ingen garanti. Derfor bør du være svært bevisst før du gjør det. For selv om det blir større og videre utsikt innenfra, endres samtidig utseendet på hytta, både fra innsiden og utsiden.

Han aner faktisk en liten motreaksjon mot de siste årenes trend med enorme vindusflater.

– Mange setter pris på lunheten i hytta, men ved å fjerne deler av veggene til fordel for store vinduer, kan noe av lunhet og hyttekosen forsvinne.

Det er det ikke alle som tenker på før det er for sent, fortsetter han.

– Selv om det er fint å se på utsikten, må man heller ikke glemme hvor fort det blir mørkt store deler av året. Da blir den fine utsikten erstattet av en stor, mørk og kald flate.

Dette er spesielt merkbart dersom du har hytte på fjellet, som du bruker mest om vinteren.

– Dere er kanskje ute på tur om dagen, og når dere kommer tilbake til hytta og skal kose dere er det kanskje i ferd med å bli mørkt.

Men i andre tilfeller, og kanskje spesielt på sommerhytter som brukes i den lyse årstiden, kan det være nå du skal benytte anledningen til å forstørre vinduene litt.

– Det er altså ingen fasit, hverken på størrelse eller stil. Men det som i alle fall er helt sikkert er at endret vindusutforming forandrer uttrykket på hytta, og valget man tar, har stor betydning både for opplevelsen av å være i hytta og hvordan den fremstår utenfra.

Enkle fiskeretter

Vi satser på raske retter med havets smaker både til lunsj, kveldskos eller middag. La deg friste!

VED: HANNE BUXRUD, ANITA BAKKER FOTO: HANNE BUXRUD

Bytt ut

Liker du ikke økelaks, bruk fersk laks og kutt den i tynne skiver og vend den inn i den varme pastaen. Den varmebehandles av saus og pasta og vil fremstå som kokt.

Frys ned restene

Ble det for mye suppe, er det kanskje litt upraktisk å frakte med restene hjem. Ha i en boks, så har du til et måltid neste gang du kommer på hytta.

Pasta med røkelaks

Enkel middagsrett du lager i en fei med gode smaker.

4 porsjoner

1 fiskesuppe fra pose
1 dl fløte
5 dl melk
½ sitron
1 pk. sukkererter
100 g erter
1 potte dill
130 g røkelaks
400 g pasta

Bland fløte og melk og bruk det som væskemengde etter anvisning på pakken. Den blir som en tykk saus. Smak til med sitron. Kok pasta, ha i erter det siste

minuttet, snitt sukkererter og hakk dill. Sil av pasta og erter og ha tilbake i kjelen. Øs over så mye saus du ønsker. Noen liker mindre, andre liker mer. Vend inn dill, snittede sukkererter og grove biter av røkelaks. Server med en gang.

Torskegryte

Tomatbasert fiskesuppe som varmer godt.

4 porsjoner

600 g torskefilet eller annen fisk du liker
2 fedd hvitløk
1 løk
300 g poteter

2 ss meierismør
2 ss olivenolje
2 bokser hakkede tomater
1 ss balsamicoeddik
en klype tørket chiliflak
1 fiskebuljongterning
3 grillede paprika fra glass eller boks
salt og pepper
4 ss hakket persille

Del fiskefileten i store terninger og legg til side. Finhakk løk, hvitløk og skrell og del potetene i grove biter. Varm opp olje og smør i en gryte på middels til lav varme og ha i hvitløk, løk og poteter. La surre i 5 minutter. Hell i hakket tomat, balsamico og chili. Knus i buljongternin-

gen. Snitt paprika i tynne strimler og ha i gryta. Smak til med salt og pepper og la putre i 15 minutter, til potetene er møre.

Legg i fiskebiter, sett på lokk og la fisken trekke i 5 minutter, til de er gjennomkokt. Dryss på persille og server med godt brød.

Alt i ett-gryte

Røkelaksen setter en ekstra spiss på denne retten her.

4 porsjoner

½ løk
350 g fennikel
1 ss meierismør
2 dl fiskebuljong
2 ss sitronsaff
3 dl Crème Fraîche
350 g pasta
350 g erter
500 g laksefilet
100 g røkelaks
3 ss finhakket dill

Finhakk løk, snitt fennikel tynt og stek i smør til myk i en stor panne eller gryte. Hell i buljong og sitron og rør inn Crème Fraîche. Kok opp og smak til med salt og pepper. La stå på lav varme. Kok pasta, halvparten av tiden som anvist på pakken. Ha i erter det siste minuttet. Sil av (spar 1 dl av kokevannet) og vend pasta og erter i pannen.

Del røkelaks i tykke strimler og vend inn i sammen med dill. Varm opp, del laks i fingertykkle biter og legg på toppen. Hvis

Hvitvinsrester

Har du en skvett hvitvin, kan du erstatte litt av buljongen med denne.

pastaen virker tørr, tilsett litt av pastavannet. Dekk med lokk og la laksen bli gjennomvarm og pastaen al dente. Server med et dryss persille.

Fiskesuppe med reker

Lag en stor gryte deilig fiskesuppe og inviter gode venner til bords. Server fersk baguette til.

4 porsjoner

200 g torskefilet
200 g laksefilet
100 g ferske, pillede reker
200 g fennikel
200 g gulrot
½ sitron, saften
½ dl olivenolje
1 sjalottløk
1 dl hvitvin ev. fiskekraft
8 dl grønnsaks- eller fiskebuljong
1 ts oregano
2 dl matfløte
30 g meierismør, smeltet
30 g hvetemel
salt og nykvernet pepper
dill, gressløk eller persille

Del fisk i store terninger. Snitt fennikel og gulrot så fint som mulig. Ha grønnsakene i en bolle, men legg 1/3 av fennikelen til side. Hell over olivenolje, sitronsaft og en klype salt og vend godt. Finhakk sjalottløk og stek myk med resten av fennikelen i litt olje i en stor kjele. La surre på middels varme til løken er myk. Ha i vin, buljong og oregano og småkok i ca. 10 minutter, til fennikelen er myk. Tilsett fløte og kok opp igjen. Bland smeltet smør og mel og spe inn i suppen under stadig omrøring. La putre noen minutter og smak til med salt og pepper. Kjør suppen glatt med stavmikser.

Tilsett fisk og la trekke i ca. 5 minutter, til gjennomvarm. Ha i reker rett før servering og server med de marinerte grønnsakene i skåler.

Frosne reker

De aller fleste butikker har frosne reker, så du er ikke avhengig av ferske reker for å lage denne retten.

Bytt ut

Bruk kokte poteter eller potetmos du har til overs.

Potetvaffel med røkelaks

Snadder ute på verandaen etter skituren eller foran peisen til kvelds.

4 porsjoner

2 dl hvetemel
1 ts bakepulver
½ ts natron
¼ ts salt
50 g smeltet smør
2 egg
2 dl skummet kulturmilk
2 dl potetmos

TOPPING:
200 g røkelaks
4 ss rømme
4 ss dill
4 ts lakserogn
¼ rødløk

Bland mel, bakepulver, natron og salt i en bolle. Visp sammen smeltet smør, egg, kulturmilk og potetmos i en annen bolle. Bland det våte i det tørre og la swelle i 10 minutter. Stek vaffler gyldne i varmt vaffeljern. Server vafflene med røkelaks, rømme, lakserogn, hakket dill og rødløk.

Minitoast og blinis

Når dere skal kose dere litt ekstra på hytta, er munnfuller som disse midt i blinken.

6 porsjoner

300 g laksefilet
¼ rødløk
2 ss lodderogn
små toastskiver

AVOKADOKREM:
2 avokadoer
3–4 ss crème fraîche
litt limesaft
salt pepper

BLINIS, 30 STK.:
½ pk. gjær
4 dl lunken melk
200 g hvetemel
50 g fin sammalt hvete
4 eggeplommer
2 ss smeltet smør
3 ss seterrømme
½ ts salt
4 eggehviter

LAKSERØRE:
200 gram røkelaks
½ rødløk
1 boks rømme
2 ss hakket frisk dill
1 lite glass lodderogn
½ ts pepper

Skyll og tørk laksen med kjøkkenpapir og kutt den i små terninger. Legg terningene i en bolle og bland forsiktig inn finhakket løk og lodderogn. Sett kjølig mens du lager avokadokremen. Del avokadoene i to, fjern stenen og grav ut fruktkjøttet med en skje. Kjør avokado og crème fraîche med en stavmikser til en myk krem. Har du ikke stavmikser, kan du bruke en gaffel. Smak til med limesaft, salt og pepper. Fordel avokadokrem på små toastskiver og legg godt med laksetartar på toppen. Bør lages rett før servering.

Rør gjær ut i lunken melk (eller bland tørrgjær i melet) og tilsett hvetemel og sammalt hvete. Rør til alt er godt blandet. Dekk til bollen og la den stå kaldt natten over. Romtemperer røren og tilsett eggeplommer, smør, rømme og salt. Rør godt. Pisk eggehvitene stive og vend dem forsiktig inn i røren. Sett røren med spiseskje til passe store blinis i middels varm stekepanne. Snu blinisene når røren har stivnet på overflaten. Finhakk røkelaks og rødløk og ha det over i en bolle. Tilsett rømme, dill, lodderogn og pepper. Smak til med salt og evt. mer pepper. Bland alt forsiktig sammen og sett kjølig til servering. Anrett blinisene med lakserøre på tallerkener. Pynt med dill og litt ekstra rogn.

Sitronfrisk krønsj

Klassiske formkaker er tradisjonsbakst, her er en ny variant hvor det syrlige mot det søte setter smaken.

VED: KARI FINNGAARD

Sitronkake med pistasjnøtter

Sitronsaft, revet sitronskall og pistasjnøtter gjør seg godt i denne kaken. God kaffestund!

1 kake

150 g smør
3 egg
150 g sukker
1 økologisk sitron (saft og skall)
150 g hvetemel
1 ts bakepulver
1 ts vaniljesukker
pynt: hakkede pistasjnøtter og
revet sitronskall

Forvarm ovnen til 175 grader. Smelt smøret, avkjøl i 5 minutter. Pisk egg og sukker luftig. Riv skallet av sitronen (til pynt)

Tilsett saften av sitronen i deigen. Rør i smeltet smør. Sikt mel og bakepulver. Tilsett vaniljesukker. Rør alle ingrediensene forsiktig sammen. Hell deigen i en smurt springform (22 cm. i diameter).

Stek kaken i ca. 45 minutter. Avkjøl i formen. Dryss over hakkede pistasjnøtter og revet sitronskall.

Hyttedrømmen starter
på Hellerudsletta!

Norsk Hyttesenter
HELLERUDSLETTA

Nordens største permanente hytteutstilling!

Åpningstider:

Torsdag: 12–20. Fredag: 10–16. Lørdag: 10–16.

Kragerudvn, 2020 Skjetten • **norskhyttesenter.no** • Facebook: @NorskHyttesenter

Scann for kart!

KRYSSORD

Løsningssetningen sendes på sms med kodeord
HYTTEKRYSS <ditt svar, navn, adresse> til 2205 (pris kr 5).
Løsningssetningen må være hos oss senest 11 april.
Løsningen og navnet på den heldige
vinneren blir presentert i Hytteliv 5/25.
Riktig løsning på kryssordet i Hytteliv 1/25 var
Måke taket øker pulsen
Vinner av 10 Flax-lodd er
Hildur Hatlen, Kleive

PREMIE

Vinneren får
10 Flax-lodd som
en kan vinne inntil
1 000 000 kroner på.

EKSPERTENE *hjelper deg*

BYGG ■ VEDLIKEHOLD ■ INTERIØR ■ JUS

Send spørsmål merket «interiør» til hytteliv@egmont.com

Lys natur: Bildet er fra en reportasje som Hytteliv hadde i samarbeid med Moelven. Hele rommet er kledd med hvittasert glattpanel på både tak og vegger. Så har eierne bygget en køyeseng av hobbyplater, denne er malt i en fin lysegrå farge, NCS S 2002-Y.

KØYSENG

På bildet ser vi en tradisjonell, veldig praktisk og hyggelig, køyeløsning der underkøya er noe bredere enn overkøya. Har du plass nok, kan denne køya gjerne romme to personer. Da bør madrassen være minimum 120 cm bred – gjerne mer. Overkøya kan fint monteres med god avstand til underkøya, dersom du har litt raus takhøyde. Mange køyesenger lider under litt for liten «takhøyde» i underkøya. Har du en nisje som er to meter lang, med vegg på tre sider, er det nokså enkelt å snekre en slik køye selv. Sengebunner kan du kjøpe ferdig i en møbelbutikk. En sengehest på overkøya hindrer at man faller ned.

Ny vri på soverommet

Det er lett å låse seg fast i hvordan et soverom skal utformes: helst bør vi kunne gå rundt sengen på tre sider, og sengen skal i alle fall ikke stå under vinduet. Men er rommet lite, kan nettopp dette være løsningen på et plassproblem. Det å plassere sengen på tvers i rommet – under vinduet kan gi en helt fantastisk morgenstund, der du våkner til naturen rett utenfor. Ulempen med en slik plassering er at man kanskje må klatre over sidemannen i sengen, men er man sprek, bør det ikke være noe problem. Eller hva med å utnytte en nisje til en sengeplass? Gjerne med en gardin foran slik at det utgjør en skjermet liten hule.

SIV BRENNE

svarer på spørsmål om innredning av hytta.

Siv Brenne

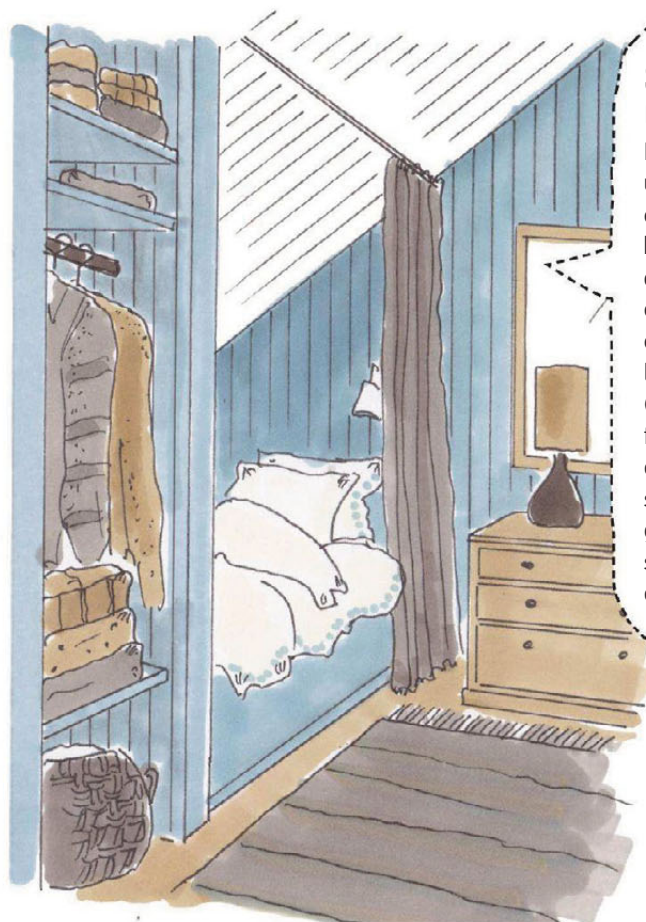
«En solid og behagelig madrass er en god investering, da sover du godt i mange år fremover.»

Frem med malerkosten!

Med en boks maling kan en litt trist kommode bli et helt nytt møbel. Husk det kjedelige, men viktige, grunnarbeidet.

Deus kommode fra Mavis har en fin olivengrønn farge, kr 12 580, royaldesign.no.

SOVENISJE MED GARDEROBEPLASS

Illustrasjonen viser hvordan et areal under et skråtak kan benyttes. Her er det bygget en garderobe av hobbyplater, og den er plassert slik at det er en bredde på 200 cm igjen til en hyggelig soveplass. Alt er malt i en rolig blåfarge. Sjekk ut 4017 pilasterblå (Jotun) eller Due FR 1371 (Fargerike) som er fine soveromsfarger. Det kan være praktisk med oppbevaring under sengen, så kanskje du kan lage skuffer der. En fin gardin montert på en skinne eller stang i taket gjør det ekstra hyggelig og skjermer litt.

Nytt sengetøy

Gi rommet den siste viktige finishen. Hold deg til en begrenset fargeskala, og kjøp kvalitet, så har du sengetøyet lenger.

SOVENISJE MED UTSIKT

En 200 cm bred nisje kan fint bli et soverom eller en soveplass. Vinduet, som dekker hele nisjens bredde, gir en fantastisk utsikt til naturen utenfor. En lystett rullegardin er praktisk og stjeler ikke dagslys når den er dratt helt opp. Veggene og sengen er holdt i samme lyse olivengrønne farge. Den passer alle typer hytter og er fin til treverk. Prøv 1288 Gran-skygge (Jotun) eller Myk eng FR 1352 (Fargerike).

Nikki sengeskuff fra Wood, kr 2999, ellos.no.

Fiori putetrekk str 50 x 90 cm,
kr 149, jotex.no.

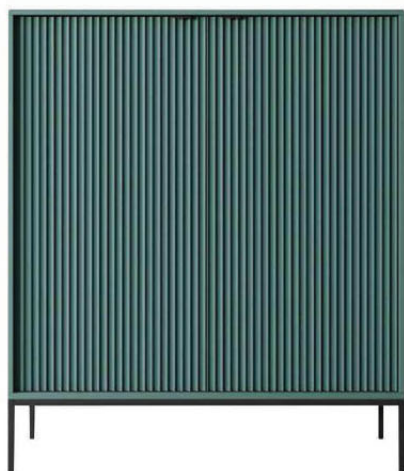

Stråholmen sengegavl, 180 cm,
kr 5299, jotex.no.

Explore vegglampe
fra Nordlux, kr 449,
lightup.no.

Skap Nova, dybde 39 cm, så
det funker fint til bretteklær,
kr 5370, møbel-land.no.

Garderobeskap

Et vitrineskap kan fungere fint
som garderobeskap på hytta, her
bruker vi ofte mer brettetøy og
har ikke samme behov for
kleshengere som hjemme.

Fargerikt og frodig

La soverommet blomstre av fine
mønstre og farger. Kanskje kan
du male om noe du allerede har,
eller du kan supplere med noen
av produktene på siden her. Har
du kjedelige lamper av metall
kan disse males med
spraymaling. Den ensfargede
sengegavlen du kanskje har, kan
få nytt uttrykk med nytt tekstil
du kan stifte rundt det gamle.

Vikhammer nattbord,
kr 795, ikea.com/no.

Cia sengehimmel,
kr 699, jotex.no.

Yalpo seng 90 x 200 cm i en herlig
blåfarge, kr 4999, trademax.no.

Bruk om igjen!

Sy pynteputer av gamle ullgensere, kjøkkenhåndklær eller andre tekstiler. Da får du personlige og unike puter.

Rullegardin i brunstripet bambus, kan bestilles på mål, fra kr 1280, colorco.dk/no.

Sengetøysett i bomull for dobbeltdyne, kr 449, hm.com.

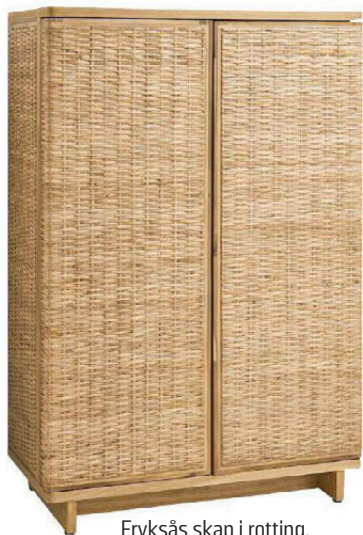
Rotting natur taklampe Ø 50 cm, kr 799, granit.com/no.

Vegglampe Java laget av bambus, kr 1155, lampegiganten.no.

Naturlig og rolig

Her har vi funnet et knippe produkter for deg som liker en stil med naturfarger og -materialer. Naturmaterialer har en naturlig varme i seg og lager en lun atmosfære til tross for at fargeskalaen er så lys. Fyll gjerne på med ulltepper, saueskinn og andre naturelementer. Kurver er smarte til oppbevaring, og knaggrekker er fine til å henge fra seg klær på, og de tar dessuten mindre plass enn store garderobeskap.

Fryksås skap i rotting, kr 3495, ikea.com.

Vallon seng med oppbevaring, laget i eik/eikefiner, str 140 x 200 cm, kr 19 138, mobil-land.no.

Knaggrekke med hylle i eik, kr 299, sostrenegrene.com.

Gislev puff med oppbevaring, kr 649, jysk.no.

KARI BYKLUM

Send spørsmål merket «Spør oss»
til e-post hytteliv@egmont.com

? Fyrer vi riktig?

Når vi ikke er på hytta, står panelovnene på 10 grader. Det er nok til å unngå frostskafer inne, men det betyr likevel at det kan være skikkelig kaldt når vi kommer opp og det er mange minusgrader ute. Det første vi gjør er å fyre godt opp i peisen, men vi er usikre på om vi gjør det helt riktig. Vi har blitt fortalt at det er lurt å lufte samtidig, men det føles helt bakvendt. Er det ikke nok å åpne trekken i selve peisovnen? Dette er noe som stadig kommer opp i diskusjoner, og det kunne vært fint med et svar fra noen som har fasiten.

Hilsen usikker vedfyrer

H – Det er viktig med lufttilførsel under oppteningen, og det dere har hørt om lufting er riktig, sier Line Hamre, rådgiver kompetanse i Brannvernforeningen.

Det er viktig å bruke helt tørr ved, ikke fylle brennkammeret for fullt og åpne trekken i peisen. Men det er også lurt å åpne et vindu eller i alle fall ha ventilene åpne under oppteningen.

– Når fyringsanlegget varmes opp, vil trekken øke i skorsteinen, og det blir naturlig oppdrift så lenge det er nok lufttilførsel i rommet der ovnen står. Hvis ikke det er nok oksygen til flammene, vil selve opptenningsfasen gå saktere.

Uten tilstrekkelig oksygen under oppteningen, blir det mindre strålevarme, som igjen betyr at det tar lengre tid før det blir varmt i hytta.

– Det er kun der ildstedet har en egen kanaltilførsel eller påkobling for uteluft at du ikke trenger å lufte i tillegg.

Lufting er viktig for å få det fort varmt, men det er også viktig for å redusere forurensingen.

– Hvis du fyrer med for lite tilluft kan det dannes beksot i skorsteinen, og sjansen for pipebrann øker. Du kan

«Det er lurt å åpne et vindu eller i alle fall ha ventilene åpne under oppteningen.»

Irriterende: Vinduer som sitter fast er et kjent problem. Utfordringen er størst ved høy luftfuktighet, så blir det ofte bedre om vinteren når luften er tørrere.

selvsagt justere ned trekken på ovnen og lukke vinduet når det er god fyr. Men tommelfingerregelen er at det alltid må være godt med luft under opptenningen for få skikkelig fyr i peisen og raskt god varme.

Hva gjør jeg med vinduer som sitter fast?

Vi har en eldre hytter med koblede sidehengslede vinduer, og noen ganger sitter de bom fast. Andre ganger går det som en lek, og vi antar at det har noe med været og fuktigheten å gjøre. Det er spesielt irriterende når vi ikke får opp vinduet på soverommet, for der har vi bare det ene. Som regel får vi åpnet vinduene til slutt, men noen ganger må vi dytte så hardt i karmen at jeg er redd for å ødelegge dem. Det frister å finne frem sandpapiret og pusse litt i kantene for å gi dem bedre plass, men det er kanskje ikke så lurt?

Hilsen L.N.

 – Det er lett å forstå at det er irriterende når vinduene sitter fast, og du har helt rett i at det er været og luftfuktigheten som virker inn på hvordan vinduene, men også dørene, oppfører seg, sier Anders Roulund, innovasjonssjef i NorDan AS.

Tre er et levende materiale som alltid vil utvide seg når det absorberer fuktighet, og så krymper det igjen når det tørker. Dette fører til at dører og vinduer kan sette seg fast, spesielt i perioder med høy luftfuktighet. Det skjer oftest om sommeren eller ved regnvær, og vanligvis blir det lettere å åpne dem når været blir tørrere om vinteren eller når det er godt oppvarmet inne.

– Det er en utfordring man ikke kan komme helt unna, men det beste rådet er å sørge for god ventilasjon. Det er viktig å lufte godt for å redusere fuktigheten som er inne i hytta.

God utlufting gjøres best med skikkelig gjennomtrekk over kort tid, i stedet for å la vinduer stå på gløtt.

Et annet tips er å være nøye med overflatebehandlingen. Det gjelder enten det er dører eller vinduer som sitter fast. Poenget med beis og maling er nettopp å beskytte treverket mot å trekke til seg fukt.

– Noen ganger kan det også hjelpe å justere hengslene, spesielt på dører.

Men det du ikke bør gjøre, er å falle for fristelsen til å pusse i kantene for å gi bedre plass.

– Da risikerer du å pusse bort laget med grunning og maling og slippe inn enda mer fuktighet, og da vil problemet bare bli enda verre.

CHRISTINE GULBRANDSEN

Send spørsmål merket «Spør oss»
til e-post hytteliv@egmont.com

Maur i hytta – hva gjør vi?

Vi har oppdaget noen maur inne på hytta. Vi tror kanskje det er svart jordmaur, men helt sikre er vi ikke. Hva bør vi gjøre? Og trenger vi gjøre noe?

Hilsen to glade hytteiere

 Det viktigste man bør gjøre når det oppdages uønsket aktivitet av maur inne eller utenfor hytta, er å få fastslått nøyaktig hva slags art maur det er snakk om, ifølge Arne Nese, teknisk leder hos Rentokil.

– Det finnes typer maur som går inn i hytter fordi de er på jakt etter noe å spise, men det finnes også arter som kan gnage på treverket og gjøre skade på bygningsdeler i hytta. Ved å få fastslått art kan du lettere gå direkte på årsaken til at de er til stede, og så gjøre noe med det.

Viser det seg å være svart jordmaur, er det ingen krise. Det er nemlig svært vanlig å få innendørs, opplyser Jens Galby, fagleder for skadedyr og forsikring i Anticimex. Og spesielt om våren når sultne maur våkner fra vinterdvale før planteveksten og insektaktiviteten setter i gang.

– Da vil ofte arbeidere på næringssøk gå inn i varmere omgivelser. Skulle de finne noe de liker, spesielt noe med høyt sukkerinnhold, vil de kommunisere dette med sine medsøstre i kolonien. Da kan du i løpet av kort tid få stor trafikk av maur inn til det området de fant godsakene i.

I utgangspunktet er svart jordmaur kun til sjenanse, de gjør sjelden skade på bygninger. Likevel kan det være grunn god nok til å forsøke å bli kvitt dem. Gjør du ingenting, blir de som oftest borte av seg selv utover våren og forsommeren, når det blir lettere å finne mat utendørs.

– Første bud for å bli kvitt dem er å finne ut hvorfor de er inne på hytta, sier Galby og legger til at det ofte er fordi de har funnet noe å spise. Når du finner næringskilden, må du fjerne denne. Deretter bør du vaske området rundt, samt stien maurene har fulgt, med såpevann.

– Noen ganger holder det med en grundig vask, andre ganger må man også bruke åtebokser.

Det finnes et stort utvalg forskjellige åtebokser på markedet, og de kan kjøpes nesten overalt fra nett-

butikker, dagligvarebutikker, jernvarebutikker og byggevarebutikker. I disse er det ferdig forgiftet lokkemat, som skal virke slik at arbeidsmaurene frakter det ned i kolonien, hvorpå dronningen spiser maten og dør. Når det ikke lenger er en reprodukerende dronning i kolonien, vil den dø ut i løpet av kort tid, forklarer faglederen.

– Et vanlig problem er at lokkematen er lite attraktiv for maurene. Noen ganger skyldes det at åteboksene er gamle, og at åtet har tørket inn. Andre ganger er ikke lokkematen tilpasset akkurat den arten du skal bekjempe.

Et annet problem er at giften virker for raskt.

– Det kan se imponerende ut når maurene ligger døde rundt åteboksen, men det kan være tegn på at den ikke har virket optimalt.

Hans beste tips er derfor å kjøpe flere forskjellige bokser, og sette dem ut samtidig. Du vil ganske raskt se hvilken av boksene som fungerer best.

– Når en åteboks fungerer som den skal, vil maurene villig oppsøke denne, spise ivrig på åtet og frakte dette målrettet tilbake til kolonien uten å være synlig forgiftet.

Selv om du blir kvitt de svarte jordmaurene nå, trenger det ikke bety at de ikke kommer tilbake neste år. For dersom det er gode forhold for dem i umiddelbar nærhet til hytta, som for eksempel ved steinheller, belegningsstein og blomsterbed langs grunnmuren, er det som regel bare et tidsspørsmål før nye maur er på plass, ifølge Galby.

– Et tips er derfor å gjøre det mindre attraktivt for maurene her, sier han og råder blant annet om å fjerne heller, stein og bed i en stripe på 50–100 cm langs grunnmuren, grave seg ned omtrent 20–30 cm, for så å bytte ut massene med grov grus. Da vil det ikke være mulig for maur å bo der.

Av og til bosetter svart jordmaur seg i selve bygningsmassen til hytta, gjerne i styrofoam eller isopor under gulv eller i råteskadet treverk. Slår de seg til i førstnevnte, er det ikke så mye forebyggende å gjøre.

– Råteskader, derimot, bør man gjøre noe med så fort man oppdager det, råder han.

«Det viktigste man bør gjøre når det oppdages uønsket aktivitet av maur inne eller utenfor hytta, er å få fastslått nøyaktig hva slags art av maur det er snakk om.»

Tett tak: Hvordan vedlikeholder man tretak?

Trenger tretaket noe spesielt vedlikehold?

Den relativt nykjøpte hytta vår har et flott tretak. Jeg tror det var nytt for et par-tre år siden, og det ser foreløpig fint og tett ut. Men vi vil veldig gjerne være føre var. Er det noe vi bør vite om vedlikehold av tretak? Hva er lurt? Og hvor ofte, i så fall?

Hilsen lærevillig

 Akkurat hva og hvordan du vedlikeholder et tretak kommer an på typen tak du har. Det finnes nemlig flere tretak på markedet, blant annet tak laget av vanlig impregnert trevirke, malmfuru, lerk, creol-impregnert og royal-impregnert.

Så det første du bør gjøre, ifølge Jan Ove Øen, daglig leder hos Monter Ål, er å finne ut hva slags tretak du har – og hvilken produsent som har laget det.

– Hvis taket ble lagt da hytta var helt ny, skal dette være beskrevet i FDV-dokumentasjon som følger nye hytter. Dette er en slags bruksanvisning for hyttebygget. Denne vil da fortelle hvilket tak som er lagt og hvordan dette skal vedlikeholdes, forklarer han.

Finner du ikke dette, bør du spørre eiendomsmegler eller tidligere eier om informasjonen, råder han.

Har du et tak laget av creol-impregnerte materialer, vil det som regel være svart eller mørkebrunt i starten, og så bli gradvis blassere over tid. Impregneringen beskytter mot fukt og råte.

– Taket har forventet levetid på 30 år eller mer, hvis det behandles jevnlig, sier han og legger til at det da skal brukes creol impregneringsmiddel, som produsenten lager og selger via forhandlere. Hør med en forhandler om hvordan og hvor ofte du vedlikeholder med dette, råder han.

Royal-impregnert er en annen variant behandlet materiale, og skiller seg først og fremst fra creol-impregnert ved at det leveres i flere nyanser; som grå, brun, seltersvart og klar. Alle disse fargene har en råtegaranti på 50 år, forutsatt at kuttflater blir forseglet med olje.

– Har man valgt klar farge, er det viktig å vite at taket ikke skal behandles, og at det over tid får en naturlig grå patina, sier Øen.

Er hyttetaket laget av malmfuru, lerk eller vanlig impregnert virke, kan du som regel la det leve sitt eget liv. Ifølge Øen skal det behandles i svært liten grad.

– Slike tak vil gråne over tid og vil få en naturlig fargenyanse, forteller han.

HARALD RAMM

Vi svarer på enkle juridiske spørsmål.
E-post: jus_hytteliv@egmont.com

? Kan grunneier øke festeavgiften?

Vi har hytte på fjellet i Glitre kommune. Seks hytteiere har gått sammen og prosjektert og bygget et vann- og avløpsanlegg som pr. i dag betjener 44 hytter. For fire av oss ligger tilkoblingspunktet til vannledningen ca. 4–5 meter fra tomtegrensene, slik at vi må ha samtykke fra eier av nabotomt for å koble oss til. Problemet er at naboen også er bortfester av tomtene, og han krever at vi skal tredoble festeavgiften som kompensasjon for å gi samtykke. Det står i festekontrakten våre at avgiften kan reguleres hvert 10 år iht. prosentvis endring av konsumprisindeks. Har han rett til å mangedoble festeavgiften på denne måten?

C.J.

H Du skriver at festeavgiften kan reguleres iht. prosentvis endring av «konsumprisindeks». Det virker som om grunneier likevel prøver å «presse» frem regulering av avgiften på annen måte enn hva kontrakten legger opp til for å gi samtykke til tilknytning til anlegget. Jeg vil fraråde dere å gå med på en slik oppregulering som ikke har hjemmel i kontrakten, også fordi den kan være i strid med tomtfesteloven og dermed ugyldig.

Når grunneier nekter å gi samtykke til nødvendige inngrep på sin tomt, må dere søke om ekspropriasjon av retten iht. oreigningsloven. Jeg viser her til lovens § 2:

«Mot vederlag etter skjøn til den det råkar, kan oreigningsinngrep setjast i verk etter vedtak av eller samtykke frå Kongen, så langt det trengst til eller for ...

«47. Vassforsyning og avløp.» Dette er ofte langvarige og kostbare prosesser som må behandles av forvaltning og domstolene. Jeg viser likevel til at det, vanligvis mot vederlag, er fullt mulig å inngå frivillige avtaler med naboen om å legge nødvendig infrastruktur på hans tomt. Jeg presiserer at dette vederlaget må være en sum som betales for retten og må ikke kobles sammen med festeavgiften, slik grunneier krever.

? Grunneier nekter oss å overdra hytta til døtrene våre

Vi har havnet i en håpløs situasjon. Kona og jeg er blitt eldre og bestemte oss i fjor for å overdra hytta til ungene og har varslet grunneier iht. pkt. 3 i festekontrakten: «Bortfester skal varsles om fremtidige overdragelser av hytta og forbeholder seg retten til å godkjenne enhver ny fester av tomta.»

Grunneier nekter å akseptere jentene våre som nye festere. Han viser til den siterte bestemmelsen i festekontrakten. Vi har en følelse av at han nekter å godkjenne fordi han vil ha «kloa» i hytta vår. Har dere noen råd

B.A.

«Skulle særeie ha blitt opprettet etter ervervet måtte dere uansett ha opprettet en ektepakt hvor ektefellen måtte samtykke, og det er ikke sikkert at vedkommende ville ha gått med på dette.»

 Det fremgår av tomtfesteloven § 17, andre ledd: «Har bortfestaren teke atterhald om forkjøpsrett ved overføring av festerett og bygning, gjeld lov av 9. desember 1994 nr 64 om løysingsrettar ...§ 8.». Lov om løysingsrettar § 8, som bestemmelsen viser til, lyder slik:

«Forkjøpsrett kan ikkje gjerast gjeldande når eigedommen går over til ektemake, til livsarving ...»

Det vil si at avtale om forkjøpsrett ikke kan gjøres gjeldende ved overdragelse til «livsarving» dvs. egne barn. Jeg presiserer at rett til å godkjenne en overdragelse ikke er det samme som forkjøpsrett. Bestemmelsen kommer dermed ikke direkte til anvendelse.

Her er det likevel viktig å være klar over bestemmelsen i tomtfesteloven § 17, tredje ledd:

«§ 17, andre ledd, gjeld tilsvarande dersom bortfestaren har teke atterhald om godkjenning ved overføring av festerett til tomt til bustadhus og fritidshus».

§ 17, andre ledd viser til lov om løysingsrettar § 8 som sier at forkjøpsrett ikke gjelder ved overføring til bl.a. livsarvinger.

Det vil si at bestemmelser i en avtale om at grunneier forbeholder seg rett til å godkjenne ny fester ikke heller gjelder ved overdragelse til livsarvinger, dvs. egne barn. Jeg presiserer at denne bestemmelsen er såkalt «pre-septorisk» dvs. at det ikke er adgang til å avtale at grunneier skal samtykke ved slike overdragelser.

Har eksen rett til å overta familiehytta?

Jeg arvet i 2016 en gammel familiehytte fra mine foreldre, som vi har hatt mye glede av. Ekteskapet vårt har dessverre gått over styr, og vi diskuterer «så fillene fyker» om delingen av våre eiendeler.

Vi har fått en takst som verdsetter hytta til 2,4 millioner kroner. «Eksen» krever at hytta skal gå inn i delingsgrunnlaget noe som fører til at denne må selges og dermed gå ut av familien. Dette er en fortvilet situasjon ettersom hytta har vært i familien i generasjoner. Dum som jeg er, sørget jeg ikke for at hytta skulle være særeie. Hva gjør jeg?

L.G.

 Jeg tror jeg har en løsning på problemet ditt. Det fremgår nemlig av ekteskapsloven § 59 flg.: «Verdien av formue som klart kan føres tilbake til midler som en ektefelle hadde da ekteskapet ble inngått eller senere har ervervet ved arv, eller ved gave fra andre enn ektefellen, kan kreves holdt utenfor delingen». Det fremgår at du har arvet hytta samtidig som denne kan føres tilbake til «midler som du hadde da ekteskapet ble inngått». Du kan dermed holde hytta utenfor delingen slik at «eksen» ikke kan få «kloa» i denne. Skulle særeie ha blitt opprettet etter ervervet, måtte dere uansett ha opprettet en ektepakt hvor ektefellen måtte samtykke, og det er ikke sikkert at vedkommende ville ha gått med på dette. Du trenger derfor ikke bebreide deg for at hytta ikke er registrert som særeie under eller ved ekteskapsinngåelsen.

TRENGER DU JURIDISK HJELP?

Som leser av Hytteliv får du gratis svar på enkle juridiske spørsmål ved å kontakte våre juridiske eksperter på **tlf. 22 42 42 42 tirsdager mellom kl. 9 og 11**.

Gratistjenesten omfatter ikke skriftlige tilbakemeldinger.

Som leser av Hytteliv kan du også få én times juridisk konsultasjon hos en av advokatene for rabattert pris, kr 1250, inkludert moms.

Trenger din sak ytterligere oppfølging, gjelder ordinært honorar.

Kontakt oss på e-post: hytteliv@ladv.no eller tlf. 22 42 42 42

Drenering: I kantene av dusjgulvet er det lagt elvestein for å sikre god drenering.

Gjenbruk: Det meste av materialene som dusjen er bygget av er gjenbruk og restplank, samt stubber av to trær som uansett skulle hugges.

Unik utedusj

Tom Knudsen og familien bygget den fine utedusjen av gjenbruksmaterialer.

Tom Knudsen, kona Kristin og barna Ragnhild og Ask har hytte i Setesdal Vesthei, uten innlagt strøm og vann. Riktignok har de noen solceller, men vannet må hentes fra beken utenfor. Familien har siden de kjøpte hytta i 2011 hatt som mål å resirkulere og gjenbruke mest mulig, og da de fikk lyst på en utedusj, var det med samme tankegang.

– Utedusjen var et initiativ fra Ragnhild. Hun sto for designet og så bygget vi den sammen. Vi startet med å felle et par trær utenfor hytta, og lot stubbene stå igjen i ca. 1,8 meters høyde. Bunnan ble satt sammen av noen brukte 3 x 9 tommers bjelker som dukket opp hos naboen etter en oppussing. I rammen ble det lagt gulv som ikke går helt ut til sidene, der er det fylt med elvegrus for drenering. Foran brukte vi noen eikestokker som vi brant godt på endene før de ble satt i jorda – det er en gammel teknikk for å hindre forråtnelse, forklarer Tom.

Veggene og døren ble satt sammen av diverse resteplanker i ulike lengder, i tillegg til noen lengder med hunved som de fikk hente fra den lokale saga. Selve opphenget til vannbøtta ble også laget av eik som ble festet godt til en av de bakre stubbene.

– Vi har brukt et gammelt klatretau og noen karabiner vi hadde til overs for å lage en heiseanordning til vannbøtta. Vi var så heldige at vi fant et «Shower»-skilt på en lokal bruktbutikk, og det ble prikket over i-en, synes vi. Noe lignende kan lett lages med litt enkelt håndverktøy, en kniv eller øks og litt kapp og overskuddsplanker. Foruten noen kroner til skruer og maling (og dusjskiltet) er hele prosjektet satt opp ved hjelp av ting vi hadde liggende eller kunne finne i naturen, sier Tom fornøyd, som også kan fortelle at spesielt Ragnhild har blitt veldig glad i dusjen og bruker den hver gang de er på hytta, sommer som vinter.

månedens
tips

Vinn termos!

HAR DU EN SMART LØSNING PÅ HYTTA?

Send tipset til: hytteliv@egmont.com, merket «Hyttetipset».

Månedens beste tips blir premiært med en kvalitetstermos med Mariusmønster fra Eyepoc. Den holder svært godt på varmen; 72 °C etter 6 timer og 60 °C etter 12 timer. Verdi kr 329.

BLOMSTERGLEDE

– Jeg elsker å bruke gamle sausenebb og suppeterriner som er arvet fra mine bestemødre til alle slags mulige blomster. Det gir meg godstemning og hyggelige minner, sier Mette Bonde, som her har dandert vårblostmene på vakkert vis på hytta. @hytta_vintervollen.

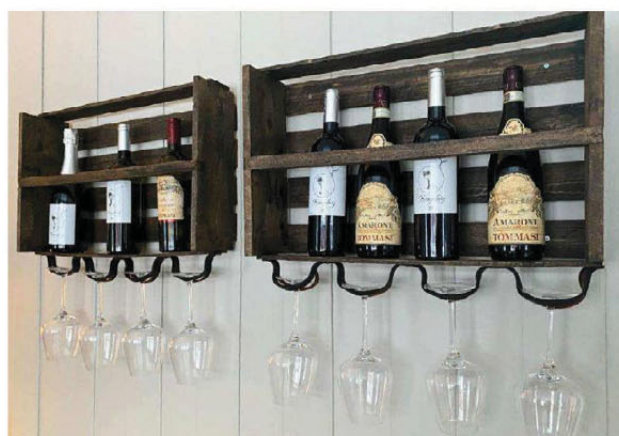
NUSSELIG VELKOMSTKOMITÉ

Lise Steinbråten ble inspirert til å lage disse søte harepusene via noen andre på Instagram. – Jeg fant vedkubber i forskjellige størrelser i vedboden, malte på fjes, klippet ut ører i papp og limte på ei sløyfe laget av gult sløyfebånd. Enkel og fin påskepynt ved inngangspartiet på hytta. @hyttelivet_paa_opheimsaasen.

KREATIV KRANS

Sylvia Gjengstø er veldig glad i å lage ting av naturmaterialer, og står blant annet bak denne flotte kransen.

– Først laget jeg en stor krans av lerkekviser, og deretter festet jeg på skinnrester fra sau, som jeg fikk fra noen som hadde vært på skinnfellkurs. Jeg festet saueskinnet med å surre rundt en kransebindingstråd, forklarer hun. @sylvia gj.

Kasser ble vinhyller

Kine Margrete Bringe hadde lyst på nye vinhyller, og laget disse fine eksemplarene. – Jeg fant to gamle potetkasser på loftet og et gammelt lærbelte som jeg skrudde fast i fire like lengder på undersiden. Deretter skar jeg et snitt i lærbitene til å sette stettene på glasset i. Jeg beiset potetkassene, og visp, så hadde jeg nye vinhyller!

Naturnært: Hytteeierne Asle og AnneMa befinner seg gjerne i skiløypene som går rett forbi hytteveggen.

Sellstadbu: Familien falt for beliggenheten til hytta på Rauland. De bruker hytta året rundt, og er spesielt glad i høytidene.

FJELLHYTTE, 90 M²

HVEM: Asle Harald og Anne Margrete Sellstad, samt fire voksne barn og hunden Bono

HVOR: Rauland, Vinje kommune

INSTAGRAM: @sellstadbu

Familiens samlingssted

Med fire voksne barn som har flyttet hjemmefra, har hytta på Rauland blitt en viktig møteplass for familien Sellstad.

Vi kjøpte hytta i 2012 etter å ha leid diverse hytter i mange år. Den siste gangen vi leide var i en vinterferie, og da hadde vi dessverre en dårlig opplevelse. Vi endte med å scrolle gjennom Finn.no en kveld for å se på hytter, og tanken om å eie vår egen vokste frem, sier Anne Margrete Sellstad, eller AnneMa som hun gjerne kalles.

At ekteparet som bor i Tønsberg endte opp på Rauland, var ikke helt tilfeldig.

– Mannen min, Asle, fikk en tilhørighet i barne- og ungdomstida da han tilbrakte mange påskeferier og skapte gode minner med familien sin der. Ikke minst gode skiopplevelser, siden Rauland er et ganske snøsikkert område, sier AnneMa.

De falt for hytta som ligger på en ca. 1 mål stor, selveid tomt rett ved skiløypene, og med 180°byggelsesfri utsikt mot sørvest, vest og nordvest. Da den ble bygget tidlig på 70-tallet var den ca. 65 kvadratmeter, men ble senere utvidet av tidligere eiere med nytt bad med dusj og wc, oppgradert elektrisk anlegg, vann og avløp. Etter at Sellstad-familien overtok, ønsket de å forme hytta mer til egne behov.

– Etter hvert rev vi panelet i stua og kjøkkenet, la på nytt panel og satte opp ny kjøkkeninnredning, samt malte vegger i alle andre rom. Vi

ønsket å utvide, men siden hytta ligger i et LNF-område var det visse begrensninger. Da måtte vi prøve å omdisponere arealene vi allerede hadde og bygge ut maks av det som er tillatt. Derfor ble blant annet en skibod bygget om til soverom, et annet soverom ble til nytt hovedinngangsparti og vi bygget en hems. Vi rev også hele det opprinnelige utvendige taket og la et nytt med mer isolasjon. Hytta har etter hvert blitt ca. 90 m² og vi har innredet med en blanding av nytt og brukt, stort sett i jordfarger, forteller AnneMa.

Familien bruker hytta året rundt, og har laget koselige tradisjoner, spesielt i høytidene.

– Vi har skapt en tradisjon med å samle hele familien til jule- og påskefeiring på hytta. Vi har fire voksne barn i alderen 28–35 år som alle har flyttet vekk fra Tønsberg, og hytta har blitt samlingsstedet vårt. Vi tilbringer mye tid ved spisebordet der samtaler og kos går hånd i hånd. I påsken legges det spesielt stor vekt på å være aktive ute med skigåing, terrassekos med bålpanne, grilling, god mat og sosialt samvær og moro. Det må jo også nevnes at hunden vår Bono, en stor vorsteh, alltid er med oss hit og han elsker hyttelivet!

Hyttas hjerte: Køkkenet ligger midt i hytta og innredningen hadde de utrolig flaks med. Det var nemlig en utstillingsmodell som var lagt vekk på hyttebutikken som tidligere lå på Ås/Tønsberg, og målene passet perfekt.

Avslapning: Under hemsen er det en koselig lesestol med stoler og en puff fra Ikea. Vostehunden Bono trives også veldig godt der.

Høytid: Bordet er dekket til et deilig påskemåltid.

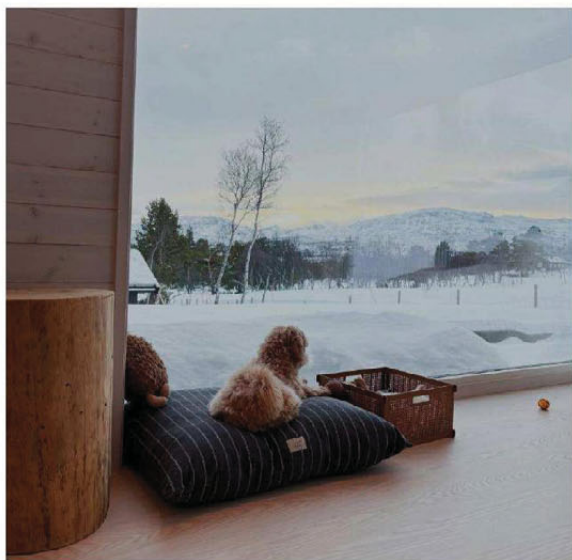

Vertskap: AnneMa serverer gjerne nybakte skolebrød på terrassen i herlig påskevær.

HVORDAN ER DET PÅ HYTTA DI?
Send tekst og bilder til e-post: hytteliv@egmont.com

Vinterkos på hytta

Om vinteren er det deilig å gå litt i dvale, gire ned noen hakk og hvile når vi kan. Her er vinterkos fra #hyttelivet på Instagram.

Vintervakkert: Ingenting å si på utsikten hos @fjellhytte2023 synes Margot, som er en Maltipoo.

Solnedgang: Hyttehelg på Vågslid for @marthaskeieolsen.

Anneks: Hos Lena @hytteinterior.sirdal er det klart for brettspill og kos.

Strikk: @elviraastrom har en liten Rinnanetrøye på pinnene.

Besøk: Med nysnøen kom dompappen på besøk til @gudshaugenhytta på Gålå.

Afterski: @elin_bjorntvedt og Mia nyter en stund ved bålpanna etter skituren.

Bål: God stemning hos Mette @hytta_paa_nerrefloten i Valdres.

Kos: Maria @turbovaarlund og hundene nyter vinterkvelden.

Tagg hyttebildene dine med #hytteliv på Instagram!

Ødegård Sag

v/Fred O. Ødegård

Etnedal i Valdres

- Sagbruket for deg som vil ta vare på
GAMLE TRADISJONER

www.sagbruket.no

Ødegård Sag leverer kraftige utemøbler som er beregnet til å stå ute over tid.

Utemøbelgrupper i villmarkstil er bord med løse benker og er ikke tyngre enn at dette er flyttbare møbler, men har likevel et robust utseende. Standard lengder 1,7 og 2 meter. Dette leveres ferdig montert.

Kan lages med lengde inntil 4 meter, med og uten ryggstøtte, og med armlener på benkene for de som vil ha det.

Benker til bålpanne med tilhørende bord.

Om dere vil ha en rastebenk leverer vi det, også med løse benker med og uten ryggstøtte.

Denne er en tung og ekstra kraftig type og er ikke egnet til å flytte på.

Lengder fra 2,5 til ca 5 meter.

Som en ramme om utemøblene er det lite som passer bedre enn en skigard fra oss.

Vi har flere typer impregnert skigardstaur, tradisjonell granstaur og eienerstaur for å nevne noen. Dette bindes sammen med

ståltråd og evt. med vidjesveg for de som virkelig

vil ha det på gamlemåten. Store kjøreporter med unike

smijernshengsler og annet tilbehør fra en av landets beste smeder.

Vi monterer og leverer over hele landet.

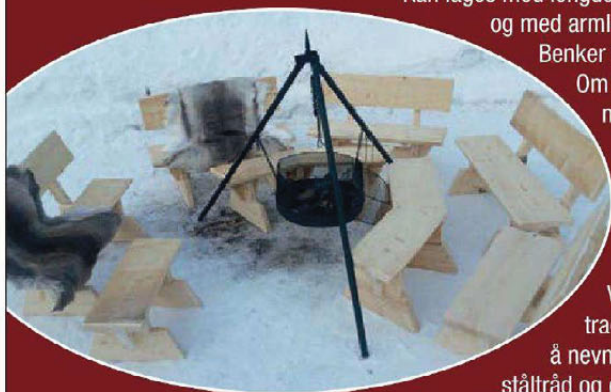
Besøk vår hjemmeside for mer informasjon

www.sagbruket.no

Telefon 41 22 04 57

- Eller besøk oss i Etnedal, Valdres

Pia lasert
bonderød

Birk 1 hvitmalt

Trend 1 hvitmalt
glass

BRIS eik hvitoljet

NORSKPRODUSERT OG KORTREIST

Vi er stolte av å kunne si at vi er Norges største produsent av innvendige heltredører. Alle varianter av Scanflexdøra, både moderne og klassiske, blir i sin helhet produsert i Norge. Dette gir nærhet til deg som kunde.

Norske håndverkstradisjoner kombinert med den ypperste materialkvalitet gir dører som varer - år etter år.

**NORSKE
TRADISJONER
NORSKE
HELTREDØRER**

Scanflex.no

SCANFLEX

hyttelivs KJØPEGUIDE 2025

BRØNNBORING

HALLINGDAL BRØNN OG GRAVESERVICE AS

Brønn- og energiboring, gjennomboringer, fundamenteringsboring og pumpemontering.
Haddingvegen 9, 3570 Ål
www.hallingdalbg.no
Tlf. 32 08 32 32 / 99 24 88 33

HYTTETOALETTER

MULDO BIOLOGISKE HYTTETOALETTER

14 forskjellige modeller til hytter ved sjøen og på fjellet i all slags klima. Over 40 års erfaring. Lagerfører også deler og tilbehør til eldre Muldo-modeller. Vi leverer over hele landet.

GRØNSET PLAST

www.muldo.no
post@muldo.no
Tlf.: 72 42 16 09

SKINN/LÆR

NORSKE SKINN

Stort utvalg i skinn av sau, rein, geit og lær og andre produkter. Forhandlerar over heile landet. Går du på jakt? Send skinnen til oss.

GRANBERG GARVERI AS

5582 Ølensvåg
Tlf. 52 76 50 00
www.granberggarveri.no
post@granberggarveri.no

VEDLIKEHOLD

EKTE TRETJÆRE AV TYRIROT

Norges eneste produsent av ren tretjære, fremstilt av gamle tyrirotter. For bruk på bl.a. nytt og gammelt tømmer, utvendig panel, hus, hytter og båter. Vi leverer over hele landet.

OPPDAL TJÆREINDUSTRI

www.tjurr.no
post@tjurr.no
Telefon 72 42 16 09

HYTTEPRODUSENTER

EIKEN HYTTER AS

Når pris og kvalitet er viktig!
4596 EIKEN
Tlf. 38 34 96 50
Faks: 38 34 96 51
post@eikenhytter.no
www.eikenhytter.no

RENSEANLEGG

BIOVAC ENVIRONMENTAL TECHNOLOGY AS

Biovac har avløpsløsninger for ethvert krav og behov – både for gråvann og samlet avløpsvann. Gjennom vårt nettverk av sertifiserte forhandlere hjelper vi deg med å finne den avløpsløsningen som er riktig for deg og ditt hus/hytte.

Tlf.: 63 86 64 60
e-post: kontakt@biovac.no
www.biovac.no

STRØMAGGREGATER

HONDA STRØMAGGREGATER BEREMA A/S

Postboks 454, 1401 Ski
Tlf.: 64 86 05 00
Faks: 64 86 05 49
e-mail: berema@berema.no
www.berema.no

DET LØNNER SEG Å VÆRE ABONNENT

Få ren hytteglede rett i postkassa!

I bladet finner du massevis av inspirasjon, ideer og praktiske råd for livet på hytta.

♥ Når du tegner abonnement så får du en gave på kjøpet!

Bestill abonnement i bladkiosken.no

Hold kamera
på mobilen over
QR-koden

BLADKIOSKEN

Vi dekker *hele*
sesongen med
10 utgaver!

FOTO: JANE ØDEGAARD

*Magasinet med de mest
inspirerende hagene, fullspekket med
nyttige tips for hageentusiasten.*

HAGELIV
& uterom

BESTILL ABONNEMENT NÅ

Gå inn på bladkiosken.no

Hytteloselig: Sove-rommene er enkle, med plassbygde løsninger som er beholdt. I dette rommet holder tenåringsdatteren til.

Stressfri sone

«Kan bare brukes når pulsen er lav» står det på krusene som er laget til hytta Minihorn. Det passer godt, for både ute og inne er alt lagt til rette for at hele familien skal kunne koble av og bare nyte hyttelivets gleder.

REDDET FAMILIEHYTTA FRA FORFALLET

For Ivar betyr den utbedrede hytta fortsettelsen på en sterk og god tilhørighet til området slekten hans kommer fra,

TEMA UTEBADSTUER

Guide til ferdigmodeller og spektakulære saunaopplevelser landet rundt.

Rullekake med påskevri

By på fristende bakst med sjokoladefyll og marsipan

FRA TINGVOLL

GRATIS
BEFARING
-
SE MER HER

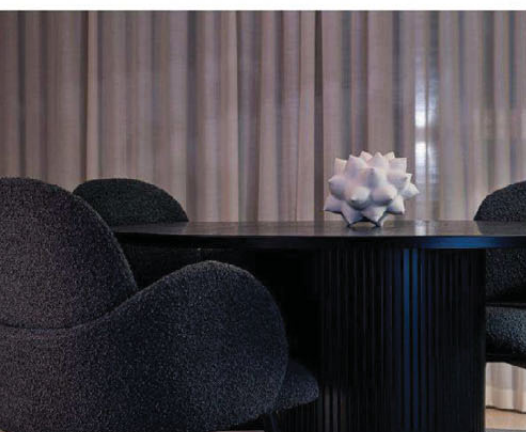

Vi gjør
solskinnsdager
enda bedre

Få bedre søvn med lystett duoplissé

✓ Skann QR koden over og lær alt om gardiner og solskjerming fra Tingvoll.

NORSOL®

1

GRATIS BEFARING

Vi gir råd, viser prøvekolleksjon, tar nøyaktige mål, og gir prisoverslag.

2

PRODUKSJON

Vi besørger din bestilling som blir skreddersydd på vår fabrikk.

3

MONTERING

Vi monterer din ferdige bestilling der du ønsker den, raskt og fagmessig.

Returadresse:
ART AS
Postboks 209
2021 Skedsmokorset

